

ЗВЯЗДА

21 СТУДЗЕНЯ 2012 г.
СУБОТА
№ 13
(27128)

Кошт 800 рублёў

ВЫДАЕЦЦА з 9 жніўня 1917 г.

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

УРАД БЕЛАРУСІ ЗАПАТРАБАВАЎ ПРЫНЯЦЬ АПЕРАТЫЎНЫЯ МЕРЫ ПА ЛІКВІДАЦЫІ НАСТУПСТВАЎ СНЕГАПАДУ

Гэтыя меры змешчаны ва ўрадавай тэлеграме за подпісам намесніка прэм'ер-міністра Беларусі Анатоля Калініна, які з'яўляецца таксама старшынёй камісіі па надзвычайных сітуацыях пры Саўміне, паведамлілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага ўрада.

Тэлеграма накіравана кіраўнікам рэспубліканскіх органаў дзяржаўнага кіравання, старшыням аблвыканкамаў і Мінскага гарвыканкама. Меры прыняты ў сувязі з неспрыяльнымі метэаралагічнымі ўмовамі на большай частцы тэрыторыі рэспублікі, выпадзеннем вялікай колькасці снегу і прагназуемым на бліжэйшы час няўстойлівым надвор'ем.

Урад запатрабаваў выключыць негатыўныя наступствы снегападу і забяспечыць функцыянаванне аб'ектаў жыццезабеспячэння. З гэтай мэтай неабходна стварыць рабочыя групы, штабы з уключэннем у іх прадстаўнікоў зацікаўленых арганізацый для кантролю і кіравання ліквідацыйнага наступстваў снегападу, маніторынгу бягучай абстаноўкі. Павінна быць арганізавана кругласутачнае дзяжурства неабходнай колькасці тэхнікі для расчысткі ад снегу дарог агульнага карыстання, пад'ездаў да будынкаў, збудаванняў і крыніц водазабеспячэння. Пры неабходнасці будзе арганізавана перадыслакацыя тэхнікі, створаны неабходны запас гаруча-змазачных матэрыялаў.

Ва ўсіх арганізацыях, прадпрыемствах і ўстановах трэба ўзмацніць аварыйныя і дзяжурна-дыспетчарскія службы, стварыць дадатковыя выязныя брыгады, правесці інструктажы па тэхніцы бяспекі з іх членамі. У гатоўнасць павінны быць прыведзены мабільныя кацельні, аўтаномныя крыніцы электразабеспячэння. Будучы прыматца аператыўныя меры па ліквідацыі аварыяў на цепла- і электрасетках. Трэба будзе правесці работу па ачыстцы ад снегу і лёду дахаў жылых дамоў, будынкаў вытворчага, сельскагаспадарчага і сацыяльна-бытавога прызначэння.

У тэлеграме гаворыцца і аб правядзенні мерапрыемстваў па прадухіленні дарожна-транспартных здарэнняў, рэгуляванні руху транспарту на дарогах у месцах снежных заносаў. Будучы зарэзерваваны брыгады хуткай медыцынскай дапамогі для наведвання хворых дома, пры неабходнасці дадаткова прыцягвацца аўтамабільны транспарт.

Звесткі аб сітуацыі, што складваецца ў выніку снегападу, павінны даводзіцца да насельніцтва праз сродкі масавай інфармацыі, адзначана ў тэлеграме.

«СИТУАЦЫЯ З УБОРКАЙ СНЕГУ Ў СТАЛІЦЫ ЗНАХОДЗІЦЦА ПАД КАНТРОЛЕМ»

Але гарадскія ўлады не адмовяцца ў гэтай справе ад дапамогі насельніцтва

Учора пад кіраўніцтвам першага намесніка старшыні Мінгарвыканкама Ігара Васільева адбылося сумеснае пасяджэнне гарадскога штаба па добраўпарадкаванні і камісіі па надзвычайных сітуацыях, на якім абмяркоўваліся пытанні расчысткі гарадскіх вуліц.

«Для гэтых мэт задзейнічаны ўсе рэсурсы. Пастаўлена задача да раніцы панядзелка максімальна навесці парадак на тэрыторыі Мінска. Мы разлічваем за выхадныя дні максімальна снег прыбраць і вывезці, каб былі забяспечаны падыходы да аб'ектаў аховы здароўя, адукацыі, гандлю і іншых», — адзначыў першы намеснік старшыні Мінгарвыканкама.

Адначасова Мінскі гарвыканкам звярнуўся да насельніцтва сталіцы з просьбай прыняць удзел ва ўборцы снегу на дваровых тэрыторыях, а аўтаўладальнікам — не ставіць свае машыны на цэнтральных вуліцах горада, каб не перашкаджаць уборцы снегу. Таксама аўтаамаатарам было нагадана, што, у адпаведнасці з Правіламі добраўпарадкавання і ўтрымання горада, яны павінны ажыццяўляць свечасваю ўборку прыватнай часткі ад снегу на адлегласці не менш за адзін метр вакол аўтамабіля.

Сяргей РАСОЛЬКА.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ПАВІНШАВАЎ НУРСУЛТАНА НАЗАРБАЕВА З ПЕРАМОГАЙ ПАРТЫІ «НУР АТАН» НА ПАРЛАМЕНЦКІХ ВЫБРАХ

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў Прэзідэнта Рэспублікі Казахстан, старшыню народна-дэмакратычнай партыі «Нур Атан» Нурсултана Назарбаева з перамогай перамогай узначальнай ім партыі на выбарах дэпутатаў Мажыліса Парламента Казахстана. Аб гэтым БЕЛТА паведамлілі ў прэс-службе беларускага лідара.

Як адзначыў кіраўнік беларускай дзяржаўнай перамога партыі «Нур Атан» яскрава адлюстроўвае падтрымку казахстанскім народам правядзенага кіраўніцтвам краіны курсу на лабудову стабільнага і прагматычнага Казахстана.

Фінансавы Тызень

Стаўка рэфінансавання да канца 2012 года будзе 22-23 працэнты

Аб гэтым заявіў учора першы намеснік старшыні праўлення Нацыянальнага банка Мікалай Лузгін на пасяджэнні рэспубліканскага клуба дырэктараў, які арганізаваны Бізнэс-саюзам прадпрыемальнікаў і наймальнікам Імя Куняўскага, паведамляе БЕЛТА.

Ва ўмовах валютнага рынку, які стабілізуваўся, і замажуржвання тэмпаў інфляцыі Нацбанк на працягу 2012 года будзе праводзіць плаўнае і лакавае зніжэнне стаўкі рэфінансавання. Мікалай Лузгін не выключыў, што першае ў гэтым годзе зніжэнне стаўкі рэфінансавання будзе разгледжана праўленнем Нацбанка ў першым квартале. «Адносна памеру кроку зніжэння стаўкі рэфінансавання будзе дыскусія», — лічыць ён.

Першы тыдні новага года пацярджалі ад аптымістычных прагнозы адносна абменнага курсу беларускага рубля. Насельніцтва як і раней значна больш здае валюты, чым купляе, што дае магчымасць Нацбанку абыходзіцца мінімальнымі валютнымі інтэрвенцыямі і пазбягаць расходу золатавалютных рэзерваў.

Долар працягвае таннець

На пачатку тыдня разгарнулася абмеркаванне паніжэння рэйтынгу дзесяці еўрапейскіх краін, сярод якіх і Францыя, амерыканскім агенцтвам Standart & Poors (дарэчы, Германію гэта не закранула).

Страх, што з-за гэтага абрынецца ўсё еўрапейскае фінансавая сістэма, аказвае дарэмным. Нічога страшнага не адбылося. Многія лічаць, што млявая рэакцыя рынку на расшэсць S&P выклікана чаканнем больш-менш адэкватных каментарыяў ад палітыкаў і тым, што паніжэнне рэйтынгу стала толькі афіцыйнай канстатацыяй праблем, якія з'явіліся ўжо даўно. Таму нават верагодны дэфолт Грэцыі, якога чакаюць у сакавіку (тады яна будзе павінна выплачваць запазычанасці на 14,4 млрд еўра), нікога не здзівіць. Тым больш што сусветны банк у дакладзе ад 2012 год прагназуе працяг крызісу і запавольванне развіцця сусветнай эканомікі.

Але адна добрая навіна ўсё ж такі ёсць: Міжнароднаму валютнаму фонду дапамогуць павялічыць рэсурсы крыўдывання да 1 трыльёна долараў. Па звестках газеты «Коммерсант», Японія збіраецца павялічыць свой уклад у МВФ. Нагадаем, што раней еўрапейскія ўрады паабяцалі «падкінуць» МВФ прыкладна 200 млрд долараў.

А ў Беларусі таксама часоць незвычайнага не адбылося. Долар патаннеў яшчэ на 70 рублёў (мінус 0,8 працэнта); еўра, які ў панядзелак згубіў 160 рублёў, па выніках тыдня стаў таннейшы толькі на 10 рублёў (мінус 0,09 працэнта); а дыяграма курсу расійскага рубля ў гэтыя пяць дзён нагадвала кардыяграму «сардэчніка»: то падымецца, то апусціцца на тую ж суму. А ў выніку колькі каштаваў — столькі і каштуе (266 беларускіх рублёў).

У 2011-м беларусы купілі валюту менш

Паводле звестак Нацыянальнага банка, летась жыхары нашай краіны купілі 4,049 мільярды наяўнай замежнай валюты ў эквіваленце. Гэта на 47,4% менш, чым у 2010-м. Банкам жа насельніцтва прадала на 32,2% менш валюты ў параўнанні з папярэднім годам — 4,519 млрд долараў.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

На слыху

КАГО ПАДТРЫМАЕ ДЗЯРЖАВА

ЗГОДНА з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Аб дзяржаўнай адраснай сацыяльнай дапамозе» № 41, з 1 красавіка 2012 года плануецца пашырэнне сістэмы дзяржаўнай падтрымкі насельніцтва. Пра тое, якім катэгорыям грамадзян і ў якіх выпадках будзе аказвацца дадатковая сацыяльная дапамога, «Звяздзе» распавядае намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь Валіячана Каралёва.

Падтрымка сем'яў з двойнятамі і інвалідаў
Паводле слоў Валіячаны Каралёвай, з 1 красавіка ў сістэму дзяржаўнай адраснай сацыяльнай дапамогі (ДАСД) уключаны 2 новыя віды дапамогі:
□ **забеспячэнне прадуктамі харчавання дзяцей першых двух гадоў жыцця.**

Па ацэнцы, колькасць атрымальнікаў такой дапамогі складзе не менш за 20 тыс. чалавек.

У 2011 годзе ў Беларусі нарадзілася 911 двойнят, 18 трайнят, адна чацвёрка.

Падтрымка анкахворых жанчын

У пералік тэхнічных сродкаў сацыяльнай рэабілітацыі, на набывццё якіх прадастаўляецца дзяржаўная адрасная сацыяльная дапамога, уносіцца новы тэхнічны сродак сацыяльнай рэабілітацыі — **пратэз малочнай залозы з ліфамі** (для жанчын, якія маюць ІІІ груп інваліднасці пасля перанесенай аперацыі па выдаленні малочнай залозы).

Дарчы, які паведамліла намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь, у сярэднім у год 224 жанчынам пасля правядзення аперацыі па выдаленні малочнай залозы ўсталяваецца ІІІ група інваліднасці.

Падтрымка тых, хто знаходзіцца ў цяжкай жыццёвай сітуацыі

□ Тэхнічныя сродкі сацыяльнай рэабілітацыі змогуць атрымаць інваліды ІІІ групы з прычыны працоўнага калецтва або прафесійна-нага захворвання, а таксама інваліды ІІІ групы і дзеці ва ўзросце да 18 гадоў, што адбыліся пакарэнне ў месцах пазбаўлення волі.

□ Павялічаны максімальны памер аднаразовай сацыяльнай дапамогі (з 5 БГМ да 10 БГМ). Паўтору на працягу года такая дапамога можа быць прадастаўлена сем'ям (грамадзянам), якія пацярпелі ад стихійных бедстваў, катастроф, пажараў і іншых надзвычайных сітуацый (раённай та-

кай дапамога прадастаўлялася не больш аднаго разу ў год).

□ У больш кароткія тэрміны змогуць атрымаць дзяржаўную адрасную сацыяльную дапамогу тыя, хто стаў беспрацоўным з прычыны ліквідацыі прадпрыемства, скарачэння колькасці або штатаў. Іх сярэднедушавае даход будзе разлічвацца за тры месяцы (а не за дванаццаць), якія папярэднічаюць месцу звароту па дапамозе.

Падтрымка сацыяльна неабароненых катэгорый грамадзян (сем'яў)

Штомесячную сацыяльную дапамогу змогуць атрымаць на працягу дванаціці тэ-мсяцў (раней толькі шэсць месяцаў):

- адзінокія інваліды І і ІІ групы;
- адзінокія працаздольныя грамадзяне, якія дасягнулі ўзросту 70 гадоў;
- няпоўныя сем'і, бацькі ў якіх ажыццяўляюць догляд за дзецьмі-інвалідамі ва ўзросце да 18 гадоў.

Валіячана Каралёва адзначыла, што ўсім катэгорыям атрымальнікаў штомесячнай сацыяльнай дапамогі будзе рабіцца пераарыент памеру прызначанай дапамогі пры павелічэнні БГМ у перыядзе яе прадастаўлення. Гэта дазволіць падтрымліваць даходы насельніцтва на ўзроўні БГМ.

Акрамя таго, сем'і (грамадзяне), якія звярнуліся па адзін з відаў дзяржаўнай адраснай сацыяльнай дапамогі, маюць права на прадастаўленне розных відаў гэтай дапамогі.

Святлана БУСЬКО.

ДА ўВАГІ

Дзяржаўная адрасная сацыяльная дапамога ў выглядзе штомесячнай і (або) аднаразовай сацыяльнай дапамогі ў безнаўнай форме зможа накіроўвацца не толькі на аплату жыллёва-камунальных паслуг, але і на пагашэнне запазычанасці па іх аплаце.

РОЗГАЛАС

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ СУТАК

ЯРКІЯ КНІГІ
Спецыяльныя тактыльныя кнігі сталі вырабляць у Шклоўскай спецыяльнай школе-інтэрнаце для дзяцей з парушэннем зроку.
Педагогі навукальнай установы аб'ядналіся ў творчую групу «Яркі свет» і самі распрацавалі новую серыю кніг. Гэта досыць складаны працэс да таго ж ручная праца, але настайнікі паначковых класаў вельмі хочучы прыцягнуць дзяцей са слабым зрокам да чытання праз каляровыя малюнкi і іх асаблівы тэкстуры. Тры кнігі з серыі ўжо гатовыя, ініцыятыву школяраў заўважылі ў Міністэрстве адукацыі, а таму можна спадзявацца на далейшае тыражаванне новых яркіх кніг для навучаньня малодшых школьнікаў, у якіх ёсць праблемы са зрокам.

Ілона ІВАНОВА.

НЕЧАКАНАЯ «ПАСТКА»

Двухгадовы хлопчык Рэчыцы ў якасці забавы абраў для сябе... дзіцячую сядушку ад унітаза. Хлопчык лёгка надзеў яе на галаву. А вось зніць без дапамогі выратавальнікаў, якіх прыйшлося выклікаць бабулі, не атрымаўся. Спецыялісты за некалькі хвілін вызвалілі дзіця ад нечаканай пасткі. У прэс-службе Гомельскага абласнога ўпраўлення МНС адзначылі, што здымаць з галавы дзіцяці менавіта такі прадмет выратавальнікам прыйшлося ўпершыню.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ДОМ ВЕТРАНА ВАЙНЫ ПАДПАЛІЛІ З ПОМСТЫ?

Хутчэй за ўсё падпал стаў прычынай пажару ў доме ў вёсцы Суцін Пухавіцкага раёна, які здарыўся студзенскай раніцай. Калі прыбылі падраздзяленні МНС, жыллё ўжо гарэла адкрытым полымем...

— На пажары загінулі два чалавекі: гаспадар дома, 88-гадовы ветэран Вялікай Айчыннай вайны, інвалід другой групы па агульным захворванні, і яго 58-гадовая жонка, пенсіянерка, — паведамліла рэдакцыя «Звязды» старшы інспектар цэнтра прапаганды і навучаньня пры Мінскім абласным упраўленні МНС Дыяна Жалазняк. — Як расказалі суседзі і пляменнік, гаспадар дома не курыў, не ўжываў спіртныя напой, у той жа час меў вялікую гаспадарку.

Разглядаліся дзве версіі здарэння: парушэнне правілаў эксплуатацыі электрасетак і электраабсталявання (пакінутая без нагляду электраплітка) і падпал. Першую спецыялісты пакуль адхіляюць: у другім квартале мінулага года за кошт сродкаў Пухавіцкага райвыканкама ў дамоўладанні быў праведзены капітальны рамонт унутранай электрычнай сеткі. У верасні таго ж года камісіяў Суцінскага сельскага выканаўчага камітэта праводзілі агляд печы ў доме, па выніках якога яны былі прызначаны тэхнічна спраўны. У доме таксама былі ўсталяваны аўтаматычныя апараты аховы. Пры аглядзе печы ў топцы былі знойдзены чэпчы дровы: па ўсім відаць, яе не распальвалі. Аўтаномны пажарны апаратчык быў усталяваны за кошт сродкаў Пухавіцкага райвыканкама яшчэ ў сакавіку 2008 года. Ён спраўны, спрацоўкі прыбора не зафіксавана. На карысць другой версіі — пра падпал — гавораць паказанні відэаочыяў. Паводле іх слоў, напярэдадні гаспадар дома спрабаваў разабрацца з аднаўскоўцамі, якія, на яго думку, абрабавалі яго гаспадарку.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ЭЛІТНЫ АЛКАГОЛЬ — ДЛЯ СВАБОДНАГА ўВОЗУ

Міністэрства гандлю зацвердзіла пералік элітных алкагольных напояў, якія можна свабодна імпартаваць у краіну цягам бягучага года. Іншымі словамі, на іх увоз не распаўсюджваецца выключнае права дзяржавы.

Згодна з паставою міністэрства, у гэты пералік увайшло 6 найменш элітнага шампанскага, івабранага ў Францыі, шэраг найменш французскіх, армянскіх і малдаўскіх каньякоў, вытрыманых больш за дзесяць гадоў, 63 найменш віскі, 5 найменш рому і 4 найменш джыну. Для вінаграднага віна вызначана мінімальная цана вытворцы не больш за 10 еўра за адну бутэльку ёмістасцю 0,75 літра. Гэты пералік будзе дзейнічаць — да наступнага перагляду міністэрствам — на працягу года.

Сяргей РАСОЛЬКА.

У АБХОД ЗАКОНА

Недаплатіць 6 мільярдў
Па выніках леташніх праверак падатковымі органамі, 350 суб'ектам гаспадарання Віцебскай вобласці, якія ажыццяўляюць дзейнасць у сферы рамонтна-будавнічых работ, дадаткова налічаны падаткі на агульную суму больш за 6,2 мільярда рублёў.

Паводле інфармацыі Віцебскай абласной інспекцыі Міністэрства па падатках і зборах, асноўныя парушэнні, якія выяўляюцца падчас праверак, — гэта неправернае прымяненне льготы па падатку на прыбытак і вызваленне ад падатку на дабаўленае вартасць, нявыплата адлічэнняў у інавацыйны фонд Міністэрства будаўніцтва і архітэктуры Рэспублікі Беларусь і інш. Інспектары канстатуюць, што прымяняюцца схемы «абход» падаткаабкладання, у тым ліку шляхам заніжэння выручкі ад рэалізацыі будавнічых паслуг і завешчання выдаткаў.

Летась было ўстаноўлена больш за 250 фактаў незарэгістраванай прадпрыемальніцкай дзейнасці ў гэтай сферы. Сума незаконна атрыманага прыбытку складала 36 мільянаў рублёў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Навіны Беларусі і замежжя ў рэжыме on-line на сайце «Звязды» — www.zviazda.by

ХОЗЯЙСТВЕННЫЙ СУД ГОРОДА МИНСКА

ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ПУБЛИЧНЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА, ПРИНАДЛЕЖАЩЕГО ОАО «ЗАВОД «ЭЛЕКТРОНИКА»

Лот № 1. Единный объект недвижимого имущества в составе недвижимого улучшения (насосная, административные и вспомогательные помещения с инвентарным № 500/С-41362, назначение — здание специализированное энергетикой, общей площадью 632,2 кв. м) и условного земельного участка площадью 374 кв. м, выделенного на праве постоянного пользования. Адрес объекта: г. Минск, ул. Корженевского, д. 14, корп. 4. Стоимость: 2.173.522.000 рублей.

Минимальная величина первого шага составляет 5% от стоимости реализуемого с торгов имущества.

Подробная информация об имуществе размещена на сайте: <http://minsk.court.by/>, а также в помещении хозяйственного суда г. Минска.

Торги состоятся 14.02.2012 года в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Академическая, 15/1, каб. 201.

За дополнительной информацией обращаться: Старший судебный исполнитель Вярвильский Д.А., тел. 294 93 67.

Задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (лота) должен быть перечислен на депозитный счет № 3642900000072 в ОАО «АСБ Беларусбанк», Минск, код 795, УНП 101541763 хозяйственного суда города Минска не позднее чем за 24 часа до начала проведения торгов.

В соответствии с пунктом 1 Закона Президента Республики Беларусь от 05.05.2009 г. № 232 «О некоторых вопросах проведения аукционов (конкурсов)» возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется участником, выигравшим торги.

Прямая линия

ЧЫМ ДАПАМОЖА КІТАЙСКАЯ МЕДЫЦЫНА?

«Гарачая лінія» газеты «Звязда» і радыёстанцыі «Мір» будзе прысвечана размове аб асаблівасцях традыцыйнай усходняй медыцыны. Што і як можна лячыць з дапамогай голкарэфлексацэрапіі і яе разнавіднасцяў — лазерпунктуры, электрааку-пунктуры, фармакупунктуры і г.д.? Якім чынам традыцыйнай усходняй медыцына спалучаецца з традыцыйнымі заходнімі метадамі лячэння? У прамым эфіры на пытанні па тэме адкажа ўрач-рэфлексатэрапеўт, загадчык аддзялення традыцыйнай кітайскай медыцыны Рэспубліканскага цэнтра медыцынскай рэабілітацыі і бальнеалячэння Таццяна Мікалаеўна ДРАЊЧЫКІВА.

«Прямая лінія» абудзецца 23 студзеня, у панядзелак, з 12.15 да 12.45 у студыі радыёстанцыі «Мір» па нумары: 8 (017) 210 14 71. Адказы на пытанні па тэме адкажа ўрач-рэфлексатэрапеўт, загадчык аддзялення традыцыйнай кітайскай медыцыны Рэспубліканскага цэнтра медыцынскай рэабілітацыі і бальнеалячэння Таццяна Мікалаеўна ДРАЊЧЫКІВА.

Адказы на пытанні па тэме адкажа ўрач-рэфлексатэрапеўт, загадчык аддзялення традыцыйнай кітайскай медыцыны Рэспубліканскага цэнтра медыцынскай рэабілітацыі і бальнеалячэння Таццяна Мікалаеўна ДРАЊЧЫКІВА.

Асоба

ЗА ШЫРМАМ, альбо Фалькларысты на вярце Беларусі

«Наш Рыгор Шырма»... Гэтымі днямі мы адзначаем 120-годдзе легендарнага фалькларыста.

Хто «мы»? Краіна. Мы, можа, і не ведаем біяграфію гэтага чалавека на памяць, але ж, напэўна, нагадаюць — круглая дата!.. І далей — па коле, дата за датай, асоба за асобай будучы ўзгадвацца намі ў залежнасці ад нагоды. І складваецца ўражанне, што людзі (і іх даты) — гэта толькі эпизоды з бясконцай стужкі зрэжысаванага кімсьці фільма пра тое, як плыць па рацэ вечнасці і пры гэтым не кануць у Лету. Але калі дата ідзе за датай (бывае такі культурны бум!), то хочаш не хочаш, а падумаеш пра тое, які час якіх асоб нараджае і чаму. І памыеш: няма выпадковасцяў ні ў чым! Як самі асобы, так і іх разамежы даюцца пэўным пакаленням зусім не проста так: для асэнсавання іх ідэй ці перасэнсавання сваіх вартасцяў.

Тое, як мы ставімся да іх, вельмі яскрава ілюструе і тое, што мы робім з сабой. Памяць пра Рыгора Шырму тут надзвычай паказальная. Таму што ў гэтай памяці выдатна бачная і зразумелая такая катэгорыя, як час. А менавіта — беларускі час. Час, адпущаны народу.

Часта даводзіцца чуць, што беларускі час вельмі марудна ідзе, мы ж наогул нетароплівы людзі, кансерватыўныя, ведаем, што жыццё пражыць — не поле перайсці... Пралітаю азірнуцца на стагоддзе і наглядзець, як ішоў час народа, у душу якога ўглядаўся Рыгор Шырма.

Фота БЕЛТА.

ISSN 1990 - 763X

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 21.01.2012 г. (для ён разліка)		Курсы замежных валют для безвалютнага разліку (Цэнтрбанк РБ)	
1 долар ЗША.....	8 330,00	1 чэшская крона.....	424,61
1 еўра.....	10 800,00	1 польскі злоты.....	2 491,55
1 латвійскі літ.....	15 397,41	1 расійскі рубель.....	266,00
1 літоўскі літ.....	3 119,44	1 украінская	

ІНВАЛІДАМ ПА ЗРОКУ — НОВАЯ ПАДТРЫМКА

ДЗЯРЖАВА шмат робіць для таго, каб забяспечыць інвалідам годны ўзровень жыцця. Гэтаму спрыяе праграма аб стварэнні безбар'ернага асяроддзя, сістэма льгот і сацыяльных паслуг для гэтай катэгорыі насельніцтва. Аднак галоўнай умовай інтэграцыі людзей з абмежаванымі магчымасцямі ў грамадства старшыня Цэнтральнага праўлення грамадскага аб'яднання «Беларускае таварыства інвалідаў па зроку» Алег Шпэльель лічыць даць магчымасць інваліду працаваць. Пра гэта ён заявіў яшчэ на прэс-канферэнцыі журналістам.

І хоча іхна далёка не ўсе пытанні вырашаны з безбар'ернасцю асяроддзем, нягледзячы на тое, што ў гэтым напрамку шмат зроблена ў Мінску, Магілёве, Маладзечне, але паступова месцы кампактнага пражывання інвалідаў уладкоўваюцца па ўсім краі. Да таго ж, як з гонарам заўважыў Алег Шпэльель, на цяперашні момант у Беларусі поўнаасцю вырашана праблема працаўладкавання інвалідаў па зроку. Любы чалавек можа атрымаць працу і месца ў інтэрнаце.

Акрамя таго, сёлета ў нашай краіне інваліды па зроку змогуць атрымаць тэрмометры і танометры за 20% кошту. Для таго, каб атрымаць прыбор па льготнай цане, інваліду па зроку неабходна напісаць заяву ў тэрытарыяльны сацыяльны цэнтр па месцы жыхарства. Пры гэтым у яго павінна быць заключэнне медыкаў, што яму неабходны, напрыклад, танометр. Кошт аднаго такога прыбора складае каля \$50. Прыборы будуць закупляцца цэнтралізавана і выдавацца тым, хто ў іх мае патрэбу, за 20% кошту. Па такой жа схеме ў сацыяльных цэнтрах можна атрымаць мабільныя тэлефоны з сінтэзатарамі мовы, палкі для хадзьбы, а студэнты змогуць купіць са зніжкай дыктафон.

Святлана БУСЬКО.

У Беларусі пражывае каля 20 тысяч інвалідаў па зроку першай і другой групы і каля 50 тысяч — трэцяй групы.

Сацыяльны рэпартаж

З ЧЫСТАГА ЛІСТА РАННЯ ДЗЕЦІ — РАННЯ МАЦІ

Па волі лёсу для некаторых гэтыя паняцці зліліся

ПАЛІНЕ споўнілася 24. Але кіраўнікі інтэрната разумеюць няпростую сітуацыю, у якой апынулася дзяўчына, і дазволілі пабыць тут яшчэ нейкі час, пакуль не вырашыцца жыллёвае пытанне. Як распавядае Паліна, яе лёс сапраўды незвычайны: расла без бацькоў, выхоўвалася ў дзіцячым доме. Здольная да вучобы дзяўчына, паступіла на юрыдычны факультэт Белдзяржуніверсітэта, там сустрэла сваё каханне, сябравала з хлопцам два гады, ён нават пазнаёміў са сваімі бацькамі. «Нарэшце пашчасціла ў жыцці», — здавалася Паліне. І ўжо будавала планы на будучыню, марыла, як жывіць душа ў душу з бліжнім чалавекам. Але, як кажуць, чалавек мяркуе, а Бог распараджаецца. Калі зацяжарала і каханы даведаўся пра гэта, яго нібы падмянілі. Ён даслаў СМС, што яшчэ не гатовы стаць бацькам. Дзяўчына вымушана была перавесціся на звычайнае аддзяленне, уладкавацца на працу. Як вынік, яе напрасілі вывесціся са студэнцкага інтэрната. Разам з сяброўкай здымалі кватэру, але праз нейкі час тая з'ехала дамоў. Пляціць адной жа за асобнае жыллё аказалася не пад сілу, а спробы знайсці танны пакойчык для цяжарнай жанчыны скончыліся нічым. Куды б ні звярталася — паўсюль адмаўлялі.

Сёння пра сваё каханне Паліна не ўспамінае. Сэнс яе жыцця — сыноч. Зараз маладая жанчына жыве прыемнымі клопатамі, рыхтуецца да пераезду ў новую кватэру, якую ёй выдзеліла дзяржава, як сіраце і адзінокай маці.

— Нашы выхаванкі і іх немаўляткі жывуць добра, ні ў чым не маюць патрэбы. Шэфы — альбо, як модна цяпер гаварыць, спонсары — дапамагаюць і адзеннем, і прадуктамі харчавання. А адзін з шэфуў пастаянна забяспечвае дзетак вельмі смачнымі кашамі, — дзеліцца прыемнымі навінамі намеснік дырэктара інтэрната Людміла Вучко.

— А каму належыць ідэя стварэння такой установы? — цікаўлюся ў сваёй суразмоўцы.

— Нашаму дырэктару Наталлі Уладзіміраўне Шарпавай. Менавіта такі вопыт яна прывезла са Швецыі, дзе была ў службовай камандзіроўцы, — тлумачыць Людміла Бенідакціна.

— Цэнтр працуе ўсяго толькі другі год, але за гэты час мы прыйшлі да высновы, што ён неабходны. З дня заснавання пра нашу ўстанову прайшло 15 маладых адзіночкіх маці-сірот. Тут яны знайшлі прытулак, тут агульнілі магчымасці ім дапамагці знайсці выйсце са складанай жыццёвай сітуацыі ды стаць на ногі. Інакш дзе гарантыя, што некаторыя з іх не адмовіліся б ад сваіх маленькіх яшчэ ў радзільным доме?

Жыць у цэнтры яны могуць да таго часу, пакуль дзецім не споўніцца тры гады. За гэты час ім дапамагаюць сабраць неабходныя даведкі для атрымання сацыяльнага жылля, вучаць даглядаць за нованароджанымі, адчуваць за іх адказнасць. Акрамя таго, імкнучыся да таго, каб дзяткі, якія жывуць у цэнтры і знаходзяцца ў дэкрэтным водпуску, абавязкова скончылі вучобу. Таму сацыяльны педагог дамаўляецца з кіраўніцтвам навучальных устаноў аб індывідуальных наведваннях імі заняткаў, калі такое магчыма.

Выхоўваць дзіця без бацькі вельмі цяжка, асабліва тады, калі матулям па 16-20 гадоў і спадзявацца на дапамогу сваякоў не даводзіцца.

— Для нашых падапечных створаны добрыя бытавыя ўмовы, — уступае ў размову выхавальніца Вольга Карпач. — У гэтым вы можаце пераканацца самі.

Разам з Вольгай Фёдарунай пад'ёмнае на тэрыторыі паверх. Заходзім у першы пакой, гаспадыня тут Зінаіда Вашкевіч. Зіна, дарчыня, рыхтуецца да пераезду, атрымала новую двухкамерную. Перад вачыма паўстае ўбранне жылля: тумбочка, два ложка — для мамы і немаўляці, шафа, шмат дзіцячых цацак.

Варта зазначыць, што такі цэнтр — адзіны ў Беларусі. І дзейнічае на базе школы-інтэрната № 5 Мінска. Унікальнасць яго ў тым, што тут жывуць і праходзіць сацыяльную рэабілітацыю непаўналетнія цяжарныя жанчыны і маладыя маці-сіроты 16-23 гадоў. Менавіта такі ўзрост абумоўлены дагаворам.

Максімільян, Ксюша і Жэня.

Утульна, чыста, акуратна. На падаконніку ў прыгожай рамцы фотаздымак вагнага хлопца. «Можа, новы тата для дачушкі Сашы?» — падумалася мжволі. Але Вольга Карпач, перахадзішы мой позірк, расчаравала: «Гэта біялагічны тата, які падтрымлівае сувязь з сям'ёй толькі па тэлефоне».

Але маці, відаць, яшчэ хакае свайго былога, спадзяецца, што мужчына апамятаецца, перастане піць, згадае пра дзіця. Надзея, як кажуць, памірае апошняй.

Усяго ў будынку інтэрната для яго насельніц 16 пакоў. Усе аднолькава абсталяваныя, але выкананы ў розных каларовых гамах: блакітнай, жоўтай, руковай, — на любы густ, што каму дастадоў. Да паслуг жыхароў пральныя машыны, сушка, дзве сучасныя кухні з усім неабходным: плітой, халадзільнікам, электрачайнікам, трыма абедзенымі столікамі. У пакоі для гульні шумна і весела, за малымі пільна сочаць капалятыя матулі Крысціна і Святлана.

— Сяброўкі разлішліся: хто па неадкладных справах, нехта і на вучобу. А мы пакуль вольныя, вось і прыглядаем за малымі.

Мама Зінаіда і яе дачушка Саша.

— У вас сапраўдны сямейны падрад, — жартую я.

— Інакш нельга, — заўважае Вольга Карпач. — Сёння з дзеткамі займаецца адна, а заўтра — другая маці. Жывём адной дружнай сям'ёй.

Але часам здараецца і так, што глядзець за маленькімі даводзіцца і самім выхавальніцам Вольга Карпач і Тамары Балеічы. Як пацярджэнне, у адным з пакоў заглапаў хлопчык.

— Максім-Масяня прагнуў, трэба пераапрацу, — замітусілася Вольга Фёдаруна. — Менавіта так мы кіпам хлопчыка, а маці называе яго толькі поўным імем — Максімільян. Дарчыня на занятках у вучылішчы, але хутка павінна вярнуцца.

— Так, Вольга Фёдаруна і Тамара Анатольеўна заўсёды вяртаюцца, калі самі не спраўляюцца, — гаворыць Крысціна і Святлана.

— А што было самым цяжкім спачатку? — пытаю ў дзятчат.

— Амаль усё, як цяпер здаецца, самыя звычайныя рэчы — гатаваць страву, спавіваць нова-народжаных. Усёму вучылі выхавальцы.

У свай час дзяткінікі не прывыклі гатаваць абеды, мыць за сабой посуд, бо ў школах-інтэрнатах жылі на поўным дзяржаўным забеспячэнні, харчаваліся ў сталюках, дзе за імі прыбіралі. Таму на пачатку самастойнага жыцця яны не маглі планавальваць свой бюджэт. Адна з маладых мам прызналася: патраціла ўсе грошы на прыгожыя рэчы, не магла стрымацца, бо хацелася выглядаць прывабна. Тым больш што ў яе ніколі не мелася такой шыкоўнай сукенкі. У выніку яна засталася без капейкі ў кішні.

З цягам часу прыходзіць вопыт, умёнае распарадкацца фінансамі. «Самае галоўнае, — вучаць выхавальніцы, — у першую чаргу неабходна зрабіць прыпасы дзіцячага харчавання, а астатнія грошы патраціць з карысцю».

У выхавальніцы Тамары БАЛЕЙЧЫ тужыць галоўнымі (бухгалтарам працуе яе дачка Вольга). Яна заўсёды прыходзіць у госці да дзетак, з задавальненнем дапамагае Тамары і Анатолюеўне.

Дарчы, у інтэрнат наведваюцца і жанчыны-валандэры, якія вучаць дзятчат кулінарнаму майстэрству, таму, як з мінімуму прадуктаў прыгатаваць смачную і каларыйную страву.

— Так сталася, што нашы дзяткі пазбаўлены біялагічнай сям'і, яны не ведалі матулінай ласкі, хатняга цяпла. Таму мы ікнімаем прывіць сваім падапечным не толькі бытавыя навыкі, але і абудзіць у іх мацярынскі пацудоў, паказаць, што маці і дзіця — адно цэлае, — канстатуе Вольга Карпач.

І, па ўсім відаць, калектыву інтэрната гэты ўдаецца. Трэба бачыць, з якой цёпльнай спуюніца глядзіць па русай галоўцы сваю Паліну.

— Яна ў мяне не пераборлівая да ежы — есць усё, што дае. Але надта любіць салодкае, асабліва шакалад. Таму даводзіцца абмяжоўваць апетыт малечы, можа надарыцца дзятз. Хоць праблем з медыцынскім абслугоўваннем няма — побач дзіцячая паліклініка, ды і педыятр з інтэрнаткага медпункта наведваецца, — але лепш перасцерагчыся лішні раз.

Святлана хутка споўніцца 21, а яе дачушкі — год з паловай. З будучыня пачынаю развіталіся, калі ён даведваўся, што дзятчына цяжарная. «Жыве ў Мінску, гуляе, што называецца налева і направа, дачку не наведваў ніводнага разу», — скардзіцца яна.

Маладая маці закончыла вучылішча па спецыяльнасці «Кветкавод-азелніцель», пакуль у дэкрэтным водпуску. Калі дачушкі споўніцца тры гады, Святлана выйдзе на працу, спадзяецца да гэтага часу абзавесціся асабістым жыллем. Пра сваю маці, якая пазбаўлена волі (і як вынік — бацькоўскіх правоў), Святлана расказвае не вельмі ахвотна. Гэта і зразумела: «дзякуючы» самаму блізкаму чалавеку яна выхоўвалася ў дзіцячым доме.

Па волі Лёсу Крысціна таксама засталася без бацькоў, вучылася ў школе-інтэрнаце, затым паступіла ў каледж спецыяльнасці. Зараз даглядае сына Арсена, якому споўнілася год і тры месяцы. Яе грамадзянскі муж жыве ў пасёлку Станькава, што пад Мінскам, часта наведваецца да сям'і, забяўляецца з сынам, падтрымлівае матэрыяльна. Магчыма, у хуткім часе заберэ іх да сябе.

Пакуль мы размаўлялі, з заняткаў пачалі вяртацца і іншыя дзяткі. З кухні пацягнула смачным вярывам — трэба дзіцяці пакарміць, ды і самім падсілкавацца. Весела шчабечучы, маладыя мамы завыхаліся каля пліты.

— Часта гатуем разам, у складчыну, — распавядаюць мае субясэдацы. — Дзелімся адна з адной новымі рэцэптамі.

— А грошай хапае на жыццё? — пытаюся.

— Атрымліваем ад дзяржавы дапамогу на дзяткі. А тыя, хто вучыцца, — яшчэ «сіроціны» і стыпендыю.

...Слухаю дзятчат і мжволі думаю: колькі ж болю, крывады вярывае працаваць ім у тым, мінулым, жыцці. А цяпер яны пачынаюць жыць з чыстага ліста. З дапамогай спецыялістаў, педагогаў і кіраўніцтва інтэрната, дзяржавы, якія не пакінулі іх сам-насам з бядаю ў цяжкі час.

Тацяна ЛАЗУСКАЯ. Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Факт

АХОВА АДШУКАЕ

19 студзеня раніцай у Быхаве на цэнтральным рынку нарадзіліся Быхаўскага аддзела Дэпартамент аховы затрымаў 30-гадовага вясцоўку, якога шукалі па падазроўні ў крадзяжы. Гэты жыхар Быхаўскага раёна, які быў раней судзімы і цяпер нідзе не працуе, яшчэ ў кастрычніку абкраў лешчыцу ў вёсцы Савічаў Рог, вырваўшы прабоў уваходных дзвярэй. Мужчына хаваўся ад міліцыі тры месяцы, а супрацоўнікі аховы затрымалі яго па арыенціроўцы аддзела ўнутраных спраў.

З усім нядарна нараду групы затрымання Ленінскага аддзела Дэпартамент аховы г. Магілёва далялося шукаць у абласным цэнтры... дзіця. 14 студзеня паступіла паведамленне, што на вуліцы Першамайскай згубіўся хлопчык. Пакуль мужчына плашуў за камунальныя паслугі ў аддзяленні банка, яго сын знік. Супрацоўнікі групы затрымання прыступілі да пошукаў, і літаральна на працягу некалькіх хвілін малага знайшлі. Згубіўся ён непадалёку ад 31-га дома, а знайшоўся — каля 16-га. Каштоўную прапажу без затрымак даставілі бацьку.

Ул. інф.

ПАЦЯРПЕЛІ ПЕШАХОДЫ

Сучасныя людзі спяшаюцца жыць, але на дарозе спешка можа прывесці да бяды. Тыздзень за тызднем у зводках ДАІ з'яўляюцца ДТЗ, у якіх цяпяць пешаходы. На жаль, у тым ліку і на пешаходных пераходах.

Напрыклад, толькі за адзін дзень 13 студзеня ў Магілёўскай вобласці адбыліся 4 аварыі на пешаходных пераходах, якія не рэгулююцца.

— Спроба перайсці дарогу па пешаходным пераходзе каштавала жыцця 60-гадоваму жыхару Крычова, — расказала інспектар аддзялення па агітацыі і прапагандзе Магілёўскага ДАІ Вольга Вяшлубская. — На вуліцы Камсомольскай 24-гадова крчываец на аўтамабілі «Сет Алхамбра» наехаў на пешахода і због з месца здарэння. Быў уведзены план «Перахват». У выніку вадыцеля адшуклі і затрымалі.

У той жа дзень у абласным цэнтры 50-гадовы вадыцель, які кіраваў аўтамабілем «Фольксваген», наехаў на 73-гадовую магіляўчанку, якая пераходзіла дарогу. Пенсіянерка была шпіталізавана з пераломам касцей таза. У гэты ж час, але ў Шклове, 22-гадовы вадыцель збіў 55-гадовага мужчына, а праз дзесятак хвілін пад коламі апынулася 57-гадовая жанчына. Гэтыя пешаходы таксама трапілі ў бальніцу з траўмамі.

ДАІ просіць вадыцеляў і пешаходаў дзейнічаць у адпаведнасці з правіламі дарожнага руху і быць уважлівымі, асабліва ў цяперашніх складаных пагодных умовах, калі на вуліцы мяцеліца, а на дарогах — снежная каша.

Ілона ІВАНОВА.

АДКУЛЬ МУКА?

Ля вёскі Юхавічы Расонскага раёна супрацоўнікі ДАІ і памежнікі затрымалі грузавую аўтамашыну «Рэно», якой кіраваў жыхар Наваполацка. Ён перавозіў 20 тон пшанічнай мукі. Паколькі адпаведных суправаджальных дакументаў на груз не было, мuku канфіскавалі.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Абзац

▲ Сярэднеўзважаны кошт 1 кв. м жылля, пабудаванага для тых, што мае патрэбу ў паліяцыйна жыццёвых умоў, з выкарыстаннем дзяржаўдатыкі ў чадвёртным квартале 2011 г. склаў у цэлым па краіне каля Br2,24 млн, з улікам адзібленых работ — Br2,5 млн. Такія звесткі БЕЛТА атрымала ва ўпраўленні жыллёвага будаўніцтва Міністэрства будаўніцтва і архітэктуры Беларусі.

▲ За першыя два тыдні гэтага года на дарогах Беларусі загінулі 38 чалавек, у тым ліку адно дзіця. Смер трагедыі здарылася ў Мінску.

▲ Гомельскі фермер падазраецца ў забойстве прадпрыемальніка з Бранска. Канфлікт паміж 27-гадовым кіраўніком фермерскай гаспадаркі і індывідуальным прадпрыемальнікам з Бранска 1966 года нараджэння ўзнік на тэрыторыі харчовай базы агародніку ў Гомелі. Гамяльчанін вырашыў спрэчку, выкарыстаўшы маніпуляцыю. Цэла камерсанта ён закапаў у боксе базы. Матывы і абставіны забойства высвятляюцца.

▲ Пад Віцебскам жанчына разбілася насмерць, спрабуючы не задушыць сабаку. Трагедыя адбылася ў чадвер па Віцебск, на аўтадарозе Віцебск — Гарадок, у раёне вёскі Давыдаўка. Каля гадзіны дня жанчына, якая ехала за рулём аўтамабіля «Опель Агіла», не справілася з кіраваннем. Машына з'ехала ў кювет, урэзалася ў дрэва. Кіроўца была смеротна траўмаваная. Як патлумачылі супрацоўнікі ДАІ відавочы, жанчына рэзка кутранула руль, каб не наехаць на сабаку, што раптам выскачыў на дарогу. Акрамя таго, быў момант снэгпаад. Жанчына, выкладчыца каледжа, загінула на месцы аварыі. Ёй было 42 гады.

▲ У Мінску мужчына падпаліў свайго сабутэльніка. Інцидэнт адбыўся ўчора раніцай. Мужчына працаваў у начную змену ў будаўнічай брыгадзе, якая займалася добраўпарадкаваннем дарогі на праспекце Дзяржынскага. Каля 5.00 пасля заканчэння змены ён распіваў спіртное разам са сваім знаёмым, асоба якога цяпер высвятляецца. Хутчэй за ўсё, паміж імі ўзнікла сварка, бо знаёмы абліў гарэзкім рабочага і падпаліў яго. Пацярпелага знайшлі супрацоўнікі міліцыі. Ён быў шпіталізаваны з апекамі больш за 40% цела.

Поўны абзац

▲ Федэральны фінансавы суд Германіі прыняў рашэнне дазволіць немцу пакінуць 85 тыс. еўра, якія былі памылкова выплачаны яму падатковым службай. Пасля перааралікаў падаткавікі павінны былі выплаціць чалавеку 400 еўра, але з-за прыкрай памылкі на яго разліковы рахунак паступіла амаль 85 тыс. еўра. Мужчына, у сваю чаргу, не паспяхіўся паведамаць куды трэба, што атрымаў лішнэ. Падатковае служба ўбачыла сваю памылку толькі праз 8 гадоў і, зразумела, захацела вярнуць грошы. Больш за тое, яна запатрабавала ад падаткапаліцельскага вяртання працэнтаў за незаконна атрыманыя грошы. Аднак федэральны суд прыняў іншае рашэнне. Спаслаўшыся на права зваротнага прабаўвання, на якім фінансавыя ўстановы могуць патрабаваць пакрыцця страт толькі на працягу 5 гадоў.

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Звязды» і інфармагенціўа.

П'яны кіроўца ў століне ўчыніў некалькі аварыі, пакуль яго пасажыры спалі

Пяны кіроўца ў Століне ўчыніў некалькі аварыі, пры гэтым яго пасажыры нават не прачнуліся, паведаміла БЕЛТА начальнік аддзялення па агітацыі і прапагандзе ДАІ УУС Брэсцкага аблвыканкома Наталля Сахарчук.

Адразу некалькі аварыі адбылося 18 студзеня каля 17.00 гадзін на вуліцы Савецкай раёнага цэнтры. Жыхар вёскі Альшаны Столінскага раёна 1983 года нараджэння, кіруючы аўтамабілем «Рэно», пры абгоне грузавога ГАЗ 32-213 не выбраў правільную дыстанцыю, зачэпіў грузавік, у выніку чаго машына змяніла кірунак руху і выцрела на тратуар. На тратуары «Рэно» наехаў на жанчыну — мясцоваю жыхарку, якая паспрабавала ўцячы ад машыны, якая ляцела на яе, але ёй гэта не ўдалося. З чэрпальна-магзавай траўмай і адкрытым пераломам косці цягнута яна была шпіталізавана.

Збіўшы жанчыну, аўтамабіль працягваў рух, знёс два пралеты агароджы прыватнага дома, заехаў у двор і толькі пасля гэтага спыніўся.

Кіроўца паспрабаваў кінуць аўтамабіль і ўцячы. Аднак супрацоўнікі ДАІ прыбылі на месца здарэння ў лічаныя хвіліны і затрымалі віноўніка аварыі. Гэтую машыну ўжо шукалі ў горадзе па плане «Перахват» — на вуліцы Пінскай інспектар ДАІ спыняў гэтую машыну, але кіроўца праігнараваў патрабаванне і паспрабаваў скрыцца. Якое ж было здзіўленне супрацоўнікаў Дзяржаўнаінспекцыі, калі ў «Рэно» яны убачылі трох пасажыраў, якія моцна спалі. Калі іх пабудзілі, яны доўга не маглі зразумець, што адбываецца. Па гэтым факце праводзіцца разбор. Вядома, што на момант учынення аварыі кіроўца быў п'яны. У яго крывы выяўлена 1,81 праміле алкаголю. Мужчына кіраваў аўтамабілем без вадыцельскай правоў — ён быў пазбаўлены іх у маі 2011 года, прычым таксама за кіраванне аўтатранспартным сродкам у стане алкагольнага ап'янення.

БЕЛТА.

Шлях Увечнасць Не трэба прасіць — дастаткова заплаціць

КАЛІ нечакана памірае чалавек, вато на яго родных адразу навальваецца шмат праблем, звязаных з пахаваннем.

У савецкія часы, перш чым развітацца з нябожчыкам, неабходна было пабагаць. Тады транспарт прасілі на прадпрыемстве, каб выпакцаць магілу, наймаль рабочыч, а яшчэ трэба было арганізаваць памінікі, аформіць дакументы... Турбот хапала усім.

На гэтым тыдні мы пахавалі блізкага чалавек. За выключэннем стрэсавых узрушэнняў, вліклі турботу не было. Усе праблемы з пахаваннем вырашыла КУП на аказанні рытуальных паслуг насельніцтва «Памяць» г. Баранавічы.

Па цэла далялося ехаць у Стоўбцы, таму аўтакатафал заказалі напярэдадні. Гэта звязана з тым, што на дзень пахавання можа быць шмат памерлых, і тады ўнікае чарга. Калі назавтра мы прыйшлі да КУПа, «Фольксваген» ужо чакаў. Супрацоўніца прадпрыемства парайла, які і што лепш зрабіць, каб не змарнаваць час і не патраціць лішнія грошы. І парайла аказалася карысным.

У Стоўбцах усё было хутка аформлена, і праз гадзіну мы ехалі назад. Сам працэс пахавання на гарадскіх могілках «Русіна» дзведзены да аўтаматызму. Брыгада рабочыч ідзе ад магілы да магілы — звыкла робіць сваю справу. За апошнія 20 гадоў на гэтых могілках ужо пахавана 45 тысяч чалавек. А пражывае ў Баранавічах 175 тысяч. У сярэднім штодня на гэтых могілках знаходзяць спачын 8-10 чалавек. З афармленнем дакументаў таксама не

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

Актуальна

ПІПАТЭРМІЯ: НЕ ГУЛЯЙ ДА СТРАТЫ ПУЛЬСУ!

Як толькі слупок тэрмометра апускаецца ніжэй за нуль, статыстыка патроху пачынае збіраць выпадкі пераахладжэння. Дарчы, для таго, каб пераахладацца, неабавязкова чакаць суровых маразоў — моцна замерзнуць можна нават пры мяккіх тэмпературах, калі знаходзіцца на халадзе прамерна зацягнута.

Натуральная засцярога цела ад халаду заключаецца ў тым, што арганізм, каб прадухіліць страту цяпла, скарачае прыток крыві да скуры. У якасці дадатковых мер уключыцца «рэжым дрыжання» і вызвалена гармонія, якія садзейнічаюць выпрацоўцы цяпла. Зразумела, што ўсе гэтыя «ацяпляльныя мерыпрыемствы» доволі абмежаваныя і звычайна ва ўмовах халаду іх хапае зусім ненадоўга.

Піпатармія (або пераахладжэнне) — стан а

Купалаўская Камуна над ракой Арэсай

Ліквідуйце гаспадаркі — парасят, авечка, коні, і прывозьце ў камуну...

Так пісаў у паэме «Над ракой Арэсай» Янка Купала. Сёння толькі два найстарэйшыя жыхары Камуны памятаюць, як з'явілася вёска — першае на Любаншчыне паселішча камунараў, — на свае вочы бачылі асушэнне балот, як па вёсцы хадзіў наш пясняр. 92-гадовай Настасі Шарманавай ішоў дзвяты год, калі ўвесну на хутар, перад самым Вялікаднем прыехала паўтаратонка з дэмабілізаванымі чырвоармейцамі Самарскай і Чынгарскай дывізіі, тымі, што не паехалі дамоў, а падаліся на неабжытыя мясіны і бязлюддзе. Салдаты сядзелі ў кузаве і дружна спявалі пад гармонік вясёлы марш паветранага флоту. Настася Андрэюна дагэтуль добра памятае словы песні і зусім няблага іх напявае.

У 1929 годзе пачалася будоўля першай камуны. Калгас, які ўзялі армейцы, дагэтуль носіць імя Беларускай Ваеннай Акругі. 7 лістапада 1929 года — у дзень Кастрычніцкай рэвалюцыі — у Камуну прыйшло электрычнае святло — першае на Любаншчыне.

— Аразу салдаты пабудавалі сабе дом. Напачатку ў ім жыло 6 чалавек, потым — 30, а яшчэ паэзія — нават сто вайскоўцаў, — кажа дачка колішняга камунараў. — Салдаты ўзяліся за асушэнне балот. Асабліва за непраходнае Мар'інскае.

За балотам на пясчаной выспе стаяў хутар — Забалоцце, дзе дружна сям'ёй жылі Міхаласі. — бацькі, сёстры і браты Настасі. Толькі ў 1937-м хутаранскія абарыгены перабраліся ў вёску і далучыліся да камунараў (відаць, доўга прыгляда-

ліся, што атрымаецца з гэтай камуны): бацька араў канём асушаныя палеткі, сеяў, касіў. Па ўспамінах Настасі, першы трактар, які даламагаў камунарам, называўся «Пучілаўцам». Неўзабаве з'явіўся больш магутны «Манарх». Цэпкая памяць старажылікі захоўвае назву яшчэ аднаго аўтарактарнага арграта — «Рубецаль», з даламою якога будавалася і першая дарога на Любань, і вузакалейка на Сосны.

— Раней у мястэчка Любань людзі дабіраліся толькі зімою, калі балоты закруваліся ў лёд. Солі і запалак набіралі з запасам, каб хапіла на цэлы год. А як дарогу пабудавалі, дык добра нам стала.

Прашу бабу Настасю прыгадаць пра Купалу. Яна доўга не задумаецца: «Чаму ж не помню? Ён хадзіў па Камуне летам 1933-га. Гадоў гэтак на сорок пяць выглядаў. Апануты быў у пінаж, белую кашулю з гальштукам, на нагах — боты. Цікавіўся, як працуюць салдаты, як людзі жывуць».

Настася Шарманова зазначыла, што паэт падчас прыезду дзве ці тры ночы начаваў у камунара-калгасніка Валодзі Дубовіка, а той катаў Купалу на лодцы па Арэсе. На якой лодцы, я не ўдакладніў. Магчыма, гэта быў човен. Магчыма, нават «маторка», бо ў паэме Купала пісаў:

«А па рэчцы па Арэсе, Бегае «маторка», Стары човен, як карыта, Паірае горка».

Купалу камандзіравалі да камунараў для стварэння літаратурнага шырокамаштабнага палатна — жывога і непазаснага вадку на барацьбу з балотамі, спрадвечным пракляццем

Палесся, як лічылася раней. Асушэнне балот у 30-я гады успрыманася як нечужаная, глыбока рэвалюцыйная з'ява. Гэта вызначала і герайчны пафас паэмы «Над ракой Арэсай»:

Аляўці ў песнях Працу, герайзм, Як на край балотны Ішоў сацыялізм...

Упершыню купалаўская паэма была надрукавана 29 і 30 чэрвеня 1933

Белья берагі Арэсы.

года ў нашай «Звяздзе». Да пачатку вайны паэма з'явілася ажыццяўленай асобнай выданнем.

Першае паселішча камунараў праіснавала нядоўга — 22 ліпеня 1941 года вёска была спалена фашысцкімі карнікамі. Баба Настася кажа, што гэта была помста за параненага нямецкага вайскоўца. З 209 будынкаў ад Камуны засталіся толькі два — цагляныя ФАП і сіласная вежа. На руках

Настасі тады была дачка, якой споўніўся ўсяго адзін тыдзень.

У вайну Настася аўдавала. Муж, з якім пабраліся ў 1939-м (быў з тых самых камунараў-вайскоўцаў), загінуў на фронце. Яшчэ адзін рубец, але ўжо на твары жанчыны пакінула гэтая вайна: у 1945-м, ці не ў самы Дзень Перамогі, падвода, на якой ехалі саліна, зачэпіла старую міну. Загінула некалькі чалавек, а Настася пазбавілася правага вока.

Пасля вайны Камуна паўстала нанова. Больш за 20 гадоў Настася працавала даяркай — даіла і ўручную, і машынай. — За высокія надой ездзіла ў Маскву на выстаўкі дасягненні народнай гаспадаркі, атрымала некалькі ордэнаў. Цяпер старэйшую жыхарку даглядае ўнук Іван.

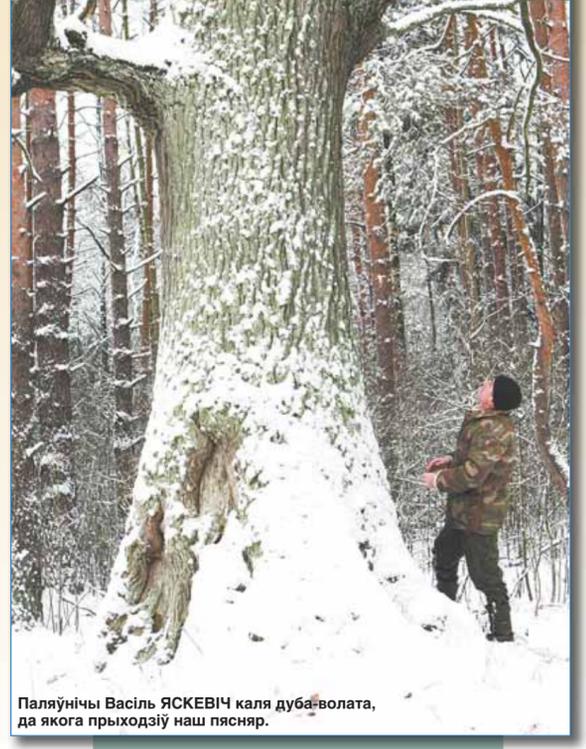
У 1957 годзе камунараўскай сярэдняй школе надалі імя Янкі Купалы. Спачатку ў школе быў куток, а ця-

пер — літаратурны пакой-музей у гонар народнага паэта. У школе наогул тры музеі — акрамя літаратурнага, ёсць музей гісторыі калгаса і музей этнаграфіі. А побач з будынкам навукальнай установы знаходзіцца адзіны ў краіне музей меліярацыі. Год таму мне давалося зрабіць здымак кампазіцыі з камянёў-валуноў у славетных мясцінах пясняра. Сёлетняя школа рытуецца адзначаць 130-годдзе паэта.

— Радуе, што нашы дзеці стараюцца больш ведаць мінулае вёскі, вывучаюць творы Купалы, могуць самастойна праводзіць экскурсіі па музеі, — кажа намеснік дырэктара школы, кіраўнік музея, настаўніца роднай мовы і літаратуры Людміла Варабей — колішняя выпускніца камунараўскай школы.

Да ракі Арэсы ад вёскі з добры дзясяткі кіламетраў. Мясцовы паляўнічы і пчаляр Васіль Яскевіч ведае самы кароткі шлях да некранутых меліярацый берагоў услаўленай паэтам ракі. Недалёка ад Васілёвай хаты расце дуб-асілак, які не мог не трапіць на вочы Купалу. Дрэву сама меней трыста гадоў, і яго, несумненна, сведка асушэння Мар'інскага балота. Як толькі ацалела дрэва, як не трапіла пад камунараўскую сякеру? Васіль не праміне магчымаці, каб не паказаць гэту рэліквію. А на беразе ракі, за вёскай Купранка, расце яшчэ адзін прыгажун-асілак. Сёння, бадай, гэта адзіны куточак, які дае уяўленне пра колішняе прыгажосце Арэсы. Нездарма яго любяць наведваць нашчадкі першых меліяратараў — камунараў.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

Паляўнічы Васіль ЯСКЕВІЧ каля дуба-волата, да якога прыходзіў наш пясняр.

Камунараўскія школьнікі ля кампазіцыі з валуноў.

Кіраўнік школьнага літаратурнага музея Людміла ВАРАБЕЙ з вучаніцамі-экскурсаводамі Веранікай КОРБУТ і Кірыцінай МІРАНОВІЧ.

Пенсіянерка і заслужаная калгасніца Настася ШАРМАНОВА дзеліцца ўспамінамі з аднавяскоўцамі.

ГАСПАДАР БЕЛАРУСКІХ ПУШЧАЎ РАЗМНАЖАЕЦЦА І Ў ЛІТВЕ

Ён стаіць насупраць, скіраваўшы ў мой бок свае вострыя чорныя рогі. Яго вялікія цёмныя вочы, адасобленыя адно ад аднаго шырокім калматым ілбом, свідуюць мяне, нараджаючы трывогу і нават жах. Пацудзіць небяспэкі павялічанае і буіны карак, які плаўна пераходзіць у велічэзную тушу. Гэта згустак неўтаймаванай сілы, самадзянная жывая машына моцы. Перада мной — самы вялікі і самы моцны звер у сучаснай Еўропе. Зубр.

Інстынктыўна адступіўшы назад, я хутка зашчоўкаў фотаапарат і, не выпрабуючы лёс, забег за выратавальную загароду. Добра, што сустрача з буйным самцом адбылася не ў дзікім лесе, а ў гадавалніку. — Нават выгадаваны ў нас зубр — жывёла дзікая. Памятаю, як аднойчы вырашыў зайсці ў пастушкі — паправіць корм. Узняў вілы, выпнуў іх перад сабой і іду, а зубры не адыходзяць. Думаю, памахаю віламі — разбягуюцца ў бакі. Самец насамрэч адскочыў, а самка, якая вырашыла, што я пагражаю яе малому, наадварот, рушыла проста на мяне. Сам не адчуў, як перакінуўся праз двухметровы плот — тады быў яшчэ малады. З зубрамі лёс лепш не выпрабуюць, — смяецца Рутас ПАПШЫС, які ўзначальвае зуброўнік на працягу многіх гадоў.

Цяпер у Пашыляйскім зуброўніку, што знаходзіцца ў Панявжэскім раёне, жыве 21 зубр. Самаму маладому — ўсяго месяц. Самка Гедрэ ўсіх здзіўляе: абзавялася патомствам узімку. Звычайна зубраняты з'яўляюцца на свет у канцы вясны.

Маладняк — гэта заўжды добра, гэта надзея і ўпэўненая будучыня. Але ўсё магло быць іначай. Зубрыныя статкі, якія гулялі па Літве з даўніх часоў, у апошнія стагоддзі зведлі вынішчэнне. Зубр — гэта гарна мяса: вага здаровага самца дасягае тону. Ён заўжды быў жадаемым паляўнічым трафеям. Аднак стрэлы адбываліся часцей, чым роды самак. Апошняя зубра ў Літве застрэлілі ў 1854 годзе. Больш за 100 гадоў у Літве не было гэтых цудоўных стварэнняў. Калі грамадскасць стала гаварыць пра аднаўленне папуляцыі зубра ў Літве ўсё больш настойліва, даламогу аказалі беларускія сябры. Кіраўнік Пашыляйскага зуброўніка ахвотна пагадзіўся на інтэрв'ю, калі даведася, што я збіраю матэрыял для беларускай газеты «Звязда».

— Першая пара беларужскіх зуброў была прывезена сюды ў 1969 годзе. У 1970 годзе прыбыло шэсць, у 1972 — яшчэ два зубры. Так пачалося новае аднаўленне беларужскіх зуброў, — кажа Папшыс. — Праз год у першай паре з'явілася патомства. Зубраня называлі Гірынь (Лясны). З тых часоў усе зубры, якія нараджаюцца ў Літве, атрымліваюць, у адпаведнасці з міжнароднай дамоўнасцю, імяны, якія пачынаюцца літэўска «Лі».

Статак натуральна павялічваўся. Ужо ў 1973 годзе першыя пяць зуброў

Вольныя зубры, на няшчасце, часцяком уступаюць у канфілікт з фермерамі, у якіх палі побач з лесам. Дзікаму зверу не растлумачыш, што кукуруза, якая так смачна пахне, цукровыя буракі і зялёныя азімыя — не

былі выпущаныя з пастушкі ў Пашыляйскіх ляс. Яшчэ па два зубры былі выпушчаны ў 1975 і 1976 гадах. Так у Літве пачалася фарміраванне стацка зуброў, якія жывуць вольна. У лесе яны таксама пачалі размнажацца. У 1977 годзе на волі жыло ўжо 13 беларужскіх зуброў. Колькасць зуброў, якія жывуць вольна, расла натуральным шляхам, а таксама з прыросту, які атрымліваўся ў зуброўніку.

За сорок гадоў існавання Пашыляйскага зуброўніка ў ім нарадзілася амаль 140 зубранят, на волі — каля 80. Вольныя зубры стала цяжка злічыць. Яны сталі скрытнымі, разбрыліся далёка ад месца, дзе былі выпушчаны. Іх заўважалі нават у лясках, аддаленых ад зуброўніка на сотні кіламетраў.

Зуброўнік пашырылі. Ён цяпер займае плошчу ў 50 га, з якой 18 гектараў — паша, а астатняе — падлесак і лес. Зубры жывуць не як у заасадае, а як у дзікай прыродзе.

яму. За такія відзіты зуброў з фермерамі расплываецца дзяржава. Прыязджае камісія, падлічвае ўрон, зробіліся зубрамі, і фермер атрымлівае грашовую кампенсацыю. Атрымліваў кампенсацыю і за кароў, якія нарадзіліся ад зуброў. Нагляджачы на тое, што агульная сума кампенсацыі з кожным годам павялічваецца, у Літве ніхто не задумаецца, што час штучна прыпыняць рост колькасці зуброў.

Развітаючыся, Р. Папшыс паказаў двух зуброў — пяцігадовага самца і трохгадовага самку. — Іх мы ндаўна прывезлі з Польшы. Памяняліся зубрамі, таму што карысна скрываюцца зверу, якія не знаходзяцца ў блізкай роднасці з вольнымі. Іх патомства заўжды мацнейшае, здаравейшае, — сказаў ён. — Хачу перадаць беларускім калегам, што патомкі зуброў Беларужскай пушчы тут у добрым здароўі. Але з тых часоў прайшло ўжо некалькі зубрыных пакаленняў, і мэтазгодна абмяняць некалькімі зябрамі. Свежая кроў толькі ўмацуе нашы статкі.

Вітаўтас ЖЭЙМАНТАС, уласны карэспандэнт «Звязды» ў Літве.

З ндаўна пабудаванай назіральнай пляцоўкі зручна сачыць за жыцццём зуброў.

Сітуацыя СУЧАСНАЯ «ПЕСНЯ ПРА ЗУБРА»

ПАЛЯВАЦЬ ЦІ НЕ ПАЛЯВАЦЬ НА ЗУБРА? НЕ СІХАЮЦЬ СПРЭЧКІ ВАКОМ МЭТАЗГОДНАСЦІ ДАЗВОЛУ ПРАДАВАЦЬ ЗА ВАЛЮТУ ІНШАЗЕМЦАМ ЛІЦЭНЗІІ НА АДСТРЭЛ ГЭТАГА АДНАГО З САМІХ ВЯДОМЫХ «ЧЫРВАНКАЖЫНІКАў» ПЛАНЕТЫ.

Фота Аляксандра КЛЯШЧУКА.

ЦЯЖКІ ЛЁС ЕўРАПЕЙСКАГА БІЗОНА

Для беларусаў зубр — асабліва жывёла. Спрадвеку нашы продкі захапляліся зубрамі, складалі пра яго паданні, легенды, казкі. У гонар гэтага магутнага валата былі напісаны не адзін літаратурны твор. Дастаткова ўгадаць знакамітую паэму Мікалая Гусоўскага «Песня пра зубра», якая была выдана ў Кракаве яшчэ ў 1523 годзе. Першая сусветная вайна, ліхаліцкі рэвалюцыі, грамадзянскай вайны, пасляваеннага перыяду сталі раўнаважы для беларужскіх зуброў. Калі ў 1914 годзе іх у пушчы налічвалася амаль 700, то праз год гэтая лічба скарацілася да 300. Далей — больш. Яшчэ праз год зуброў стала менш на сотню, а потым — і яшчэ менш, а ў лютым 1919 года была забіта апошняя зубрыца. Па сумнай іроніі лёсу кропка тады ў шматвяковай гісторыі беларужскіх зуброў паставіў мясцовы жыхар, ляснік з вёскі Сточак.

І НА ВОЛІ НЯМА ЯМУ СПАКОЮ

Памятаю, з якім абурэннем многія успрынялі летася навіну ў СМІ аб спробе продажу за вялікі грошы паляўнічай ліцэнзіі на «элітнага зубра». Прызнаюся, сярод абураных быў і я. Ну як так можна? Гонар краіны, яе нацыянальнае самабыццё, рэдка від фауны — і даволі яе страляць дзеля збытку і аховы навакольнага асяроддзя, як звычайна дзіка ці зайца? Не менавіта на іх, багатых паляўнічых «з-за бугра», рабілася стаўка. Кошт ліцэнзіі быў рэкордным для Беларусі — 40 тысяч еўра. Па цяперашнім курсе саўдана сума ў рублях. Аднак пасля ўдзелу ў навукова-практычным семінары па праблематыцы захавання рэдкіх відаў дзікіх жывёл і раслін, які праходзіў з удзелам намесніка міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Анатолія Ліса, іншых супрацоўнікаў гэтага ведамства, змяніў сваё меркаванне.

У прыватнасці, мне здалася слушным выступленне загадчыка лабараторыі тэрыялогіі навукова-практычнага цэнтру НАН Беларусі па біярэсурсах, прафесара П. Кошлы. Ён амаль усё жыццё прывыкаў аднаўляць зубра ў Беларусі. Сёння ж, як гэта ні дзіўна, выступае за дазвол камерцыйнага палявання на яго. На яго думку, можна без страт для беларужскай папуляцыі дазваляць штогадовы адстрэл пэўнай колькасці (яе павінна вызначаць камісія) зуброў. Праўда, рабіць гэта трэба па ясных і адназначных правілах пад жорсткім наглядам экагэаграфі. І не ў самой, скажам, Беларужскай пушчы, а на тэрыторыі суседніх лясных масіваў, куды часта заходзяць зубры. Можна таксама прадаваць частку зуброў за межы краіны. Усё часцей аб сабе нагадвае рост матэрыяльных і фінансавых выдаткаў на фарміраванне новых і ўтрыманне ўжо створаных стаўкаў зуброў.

Пытанне аб тым, страляць ці не страляць зуброў, даволі складанае і супярэчлівае па розных прычынах. Пазіцыя «зялёных», экалагаў, заўзятых прыхільнікаў неумішання чалавека ў прыроду непахісная: як можна такое нават абмяркоўваць? Зубр — адзін з самых вядомых у свеце «чырванакжынікаў», ён занесены ў многія нацыянальныя «Чырвоныя кнігі» — беларускую, польскую, літоўскую, украінскую і г.д. Зубр (ці як яшчэ завуць яго, еўрапейскі бізон) мае статус аднаўляльнага віду, на які не прадугледжваецца дазвол на яго паляванне. А з іншага боку, які гэта ні парадаксальна гучыць, ужо само жыццё ўсё мацней падтурхоўвае да вырашэння наспелай праблемы колькаснага рэгулявання зуброў у нашай краіне. Толькі ў Беларужскай пушчы іх статак (ці, па навуковаму кажуць, мікрапапуляцыі) налічвае прыкладна 415 жывёл. Яна самая вялікая ў Беларусі. У сваю чаргу, згодна з рэкамендацыямі навукоўцаў, аптымальная для пушчы колькасць гэтых жывёл павінна быць на ўзроўні 250, максімум — 350 асобін. Бо ім ужо даўно элементарна не хапае прыродных рэсурсаў для паўнацэннага сілкавання. І гэта самая простая праблема, астатнія ўвогуле пагражаюць нармальнаму існаванню гэтых велічых і шматкаўтных жывёл.

ПАЛЯВАЦЬ ЦІ НЕ ПАЛЯВАЦЬ НА ЗУБРА? НЕ СІХАЮЦЬ СПРЭЧКІ ВАКОМ МЭТАЗГОДНАСЦІ ДАЗВОЛУ ПРАДАВАЦЬ ЗА ВАЛЮТУ ІНШАЗЕМЦАМ ЛІЦЭНЗІІ НА АДСТРЭЛ ГЭТАГА АДНАГО З САМІХ ВЯДОМЫХ «ЧЫРВАНКАЖЫНІКАў» ПЛАНЕТЫ.

На працягу апошніх дзесяцігоддзяў пачалі ўсё больш выразна праўляцца зубрыныя праблемы: замарудзіўся рост колькасці жывёл, знізілася ўзнаўленне статак, значна пачасціліся выпадкі захворванняў гэтых волатаў. Яны сёння хварэюць на страўнік, пакутоўцы нават ад катаракты вачэй і страўны сляхы, з-за чаго сляпяць і глухія жывёлы атрымліваюць цяжка, часам смяротныя траўмы. Амаль трэць маладняку, які меў няшчасце быць народжаным позняй вясенню ці ўзімку, адстае ў росце, хварэе на рахіт, запаленне лёгкіх і звычайна гіне. Паводле інфармацыі экспертаў, у выніку вымушанай барацьбы за існаванне зуброў (а значыць, непрыстасаваных да жыцця ў прыродзе зуброў, і асабліва зямлі), іх смяротнасць вагаецца ад 55 да 130 жывёл штогод.

Як выратаваць зубра? Скажу шчыра: дакладнага адказу на гэтае пытанне я не ведаю. Таму перажакую тое, што пацуў ад спецыялістаў на семінары. Яны, у прыватнасці, выступалі за стварэнне новых папуляцый, што спрыяе захаванню віду. Але, па экспертных ацэнках, толькі тры набыцця элементарнай групы жывёл (8-12 жывёл) у якасці ядра для фарміравання новай мікрапапуляцыі зуброў трэба як мінімум 30 тысяч еўра, а штогадовыя выдаткі на стварэнне кармавых палёў, прафілактычнае харчаванне, ветэрынарны нагляд пацягнуць ад 4 да 6 тысяч еўра ў залежнасці ад колькасці статак. Але грошы — не самае асноўнае. Навукоўцы кажуць, што тут поспех у многім залежыць ад правільнага выбару тэрыторыі рассялення. Бадай, галоўная ўмова — наяўнасць кармавой базы (у прыватнасці, значнай колькасці лясных палыў з разнатраўнем). Гэта абумоўлівае магчымаці самастойнага існавання жывёл і яго натуральнае ўваходжанне ці прыстасаванне да мясцовасці, прыроднага асяроддзя, тых дрэў, раслін, жывёл, грыбоў і мікраарганізмаў, што яе насяляюць ужо не адно стагоддзе.

ЗАМЕСТ ПАСЛЯЛОўЯ

Той «элітны зубр», які летася рэкламаваўся на інтэрнэт-аўкцыёне для палявання за велімі круглыя па нашых мерках суму, на самай справе быў зусім не элітным быком у росквіце гадоў, а старым і хворым самцом з цяжкай траўмай нагі, відаць, атрыманай у бітве з канкурэнтам за прыгажун-зубрыцу. Што і было ў яго элітным, дык гэта шыкоўныя рогі — жада-ны трафей для багатага паляўнічага. Як і прадказвалі спецыялісты, нядоўга той зубр таптаў лясныя сцэжкі. Па словах Аляксея Буневіча, вядомага зубразнаўцы, старшага навуковага супрацоўніка нацыянальнага парку «Беларужская пушча», небарака ўжо ціка памёр сваёй смерцю ў лясным гушчары. Аляксей Мікалаевіч выяказаў шкадаванне з нагоды нядачына з продажам права на адстрэл таго зубра з рэзервавага статак. За 40 000 еўра можна было б шмат чаго карыснага зрабіць для астатніх здаровых зуброў — напрыклад, правесці біятэхнічныя даследаванні, зменшыць выдаткі на ўтрыманне статак ўзімку. Гэта прагматычны падыход чалавека, які шмат гадоў амаль штодзён працуе ў лесе з зубрамі. Такія вольныя сумныя і трохі сумная «Песня пра зубра-2».

Лявонід ЛАХМАНЕНКА.

СТРАЛЬЦАМ ЗАБЯСПЕЧАНА СІМПАТЫЯ НАВАКОЛЬНЫХ НА УВЕСЬ ТЫДЗЕНЬ, А КАЗЯРОГАМ ДАВЯДЗЕЦЦА ЎЗЯЦЬ У СВАЕ РУКІ КІРАВАННЕ СПРАВАМІ

УАВЕН. У панядзелак ад сяброў можа наступіць цікавая прапанова, якая адкрывае перад вамі новыя магчымасці. Мінутыя заслугі дазваляюць пачаць даволі перспектывную справу. У аўторак і надзею верагодных непрацягла пазездкі або камандзіроўкі. Пачынаючы з суботы, паездка сямейнага праблемы, пачнецца перыяд поўнага паразумнення і неабходнай дапамогі з боку блізкіх людзей.

ЦЯЦЕЦ. Тыдзень прынесе ўсплёск актыўнасці ў сферы прафесійнай дзейнасці і творчых шуканняў. Усе будзе атрымлівацца проста выдатна, але будзеце пільнымі, бо капрызнага фартуна можа адвярнуцца ў любы момант. Споспехі на працы будучы заўважна бліжэй да выхадных. Нагледзячы на магчымыя цяжкасці аўторка і серады, не губляйце ініцыятыву. Вам можа дастацца складаная праца, а напачатку будзе да непрыстойнасці часта змяняць свой пункт гледжання.

БЛІЗНІТЭ. Калі атрымаецца сумясціць мяккую дыпламатычнасць з мэтакараванасцю, ніяка перашкода перад вамі не выставіць. У панядзелак магчымае паступленне цікавай прапановы, але не варта спыняцца яе прымаць. Лепш пацягнуць час і як след разабрацца ў сітуацыі. Магчыма, тым вынік доўгай і карпатлівай працы акажацца адмоўным. Але ўсё ж варта паспрабаваць рэалізаваць свае моты. Ёсць верагоднасць, што вам даведзецца нешта кардынальна змяняць, у гэтым выпадку не адпрэчайце дапамогу сваякоў і сяброў.

РАК. Тыдзень складзецца вельмі спрыяльна, але пры умове, што вы захаваеце ў тайне падзеі, якія адбудуцца на працы ў панядзелак або ў аўторак. У сярэдзіне тыдня можаце атрымаць даўгачаканы адказ на пытанне, якое даўно вас хвалюе, усё акажацца значна лягчэй, чым вы ўяўлялі. У любы дзень, за выключэннем хіба што серады, смела ўдзельнічайце ў разнастайных авантурах, асабліва калі рызыка можа сябе апраўдаць.

ЛЕУ. Панядзелак будзе ўдалы для завяршэння назапашаных спраў і вырашэння праблем. Калі нешта не будзе атрымлівацца, паспрабуйце не ісці напролом, адкладзіце на некалькі дзён. Чым менш будзеце расказваць пра свае намеры і планы, тым хутчэй і больш паспяхова яны ажыццявяцца. У аўторак вы можаце можаце паспець, на гэты дзень зоркі прызначылі для вас энергетычны і эмацыйны ўздзім. У пятніцу удала пройдзе дзелавыя сустрэчы і падпісанне дамоў і іншых папер. Паспрабуйце не ствараць канфліктныя сітуацыі з-за дробязяў са сваімі роднымі, да добра гэта не прывядзе. У няждзю адначыне душой у вузкім колы сяброў.

ДЗЕВА. Тыдзень спрыяльны для павышэння прафесійнага ўзроўню. Вы зможаце завяршыць і вырашыць амаль усе свае справы, але гэта адбыў у вас шмат сіл. Таму рацыянальна размяркуйце час на працу і на адпачынак. Паспрабуйце працягнуць асярджанасць і абачліваць пры фарміраванні афіцыйных папер. У сераду будучы удалымі паездкі і камандзіроўкі. Чацвер — добры час для праяўлення ініцыятывы на працы, менавіта тады вас наведзе поўная ўпэўненасць у сваіх сілах.

ШАЛІ. Ад таго, як вы сплануеце тыдзень, залежыць бліжэйшая будучыня. Неабходна разумна падысці да рашэн-

ня праблемы, якая можа з'явіцца ў аўторак. Паспрабуйце не даваць волі эмоцыям — яны будуць толькі перашкаджаць. Накіруюце сваю энергію на вырашэнне самай актуальнай на гэты момант справы. Серада можа стаць надзвычай прыемным днём, адбудзецца доўгачаканая падзея. У выхадныя паспрабуйце не пераставаць з выхаваннем дзяцей, лепш адпрэчцеся з імі на прыроду.

СКАРПІЕН. Вы можаце адчуць, як напаяняецеся жыццёвай энергіяй, якая дапамагае зноў дзейнічаць. Спрыяльны час для планавання як на бліжэйшую, так і на аддаленую будучыню. Вам неабходна новая інфармацыя для духоўнага абнаўлення. Паспрабуйце больш слухаць і менш гаварыць, каб не выдаць лішнюю інфармацыю, не прызначаную для вушэй навакольных. Чакайце цікавых прапанов ад старых знаёмых. У пятніцу можаце разлічвацца на падтрымку сяброў у ажыццяўленні сваіх задум.

СТРАЛЕЦ. Гэты тыдзень адзначаецца рэкорднай колькасцю цікавых ідэй. Некалькі з іх сапраўды вартыя рэалізацыі, тым больш што яны могуць стаць прадвеснікамі кар'ернага скачка. У панядзелак можна смела прымаць рашэнні, даяраючы і інтуіцыі, і ўласным аналітычным здольнасцям. Усё будзе складацца паспяхова і не запатрабуе адмысловага прыкладання сіл — нават рызыка ў гэты дзень апраўдана. Першая палова тыдня прынесе выдатныя магчымасці, які кар'ерныя, так і ў плане асабістага жыцця. А сімпатыю ў навакольных вы будзеце выклікаць без адмысловых намаганняў на працягу ўсяго тыдня.

КАЗЯРОГ. Варта ўзяць кіраванне справамі ў свае рукі і паступова наладжваць новыя кантакты і дзелавыя сувязі. Давядзецца многае ўдакладняць, а таксама канкрэтызаваць і сістэматызаваць заданні, якія стаяць перад вамі і пастаўлены вамі перад іншымі людзьмі. Давядзецца і сёбе-тое змяняць у сваёй дзейнасці. У лагоце за справядліваасцю ў сераду паспрабуйце пазбягаць канфліктаў. У няждзю не рэкамендуецца гутарыі на душашчыпальныя тэмы, лепш адкласці іх на будучыню.

ВАДАЛЕЙ. Назапашаныя праблемы трэба вырашаць — адкласці рашэнне на доўгі тэрмін вам наўрад ці атрымаецца. У панядзелак непажадана паспяваюць сур'ёзныя сустрэчы. Сканцэнтруйцеся на галоўных справах, аддаючы перавагу логіцы перад пачуццёвым успрыманнем свету. Удалай можа быць рэкламная дзейнасць. Паспрабуйце адстоіць свой пункт гледжання і не ісці на паводзе ў іншых, якіх нават вельмі ўплывовых людзей. Калі ў вас з'явілася жаданне асоцыяваць новую прафесію, то пажадана пачаць пошук у творчых галінах. Адзінае, што непажадана рабіць, — гэта дрэнна думаць пра канкурэнтаў.

РЫБЫ. Спатрэбіцца ўменне расслабляцца і не зяртаць увагі на раздражняльнікі, асабліва дробныя. У сераду магчымыя нечаканасці, так што падрыхтуйце сваю інтуіцыю да неабходнасці адекватна рэагаваць на тое, што адбываецца, бо спытаць парадзі не будзе ў каго. У чацвер лепш пазбягаць нядобрабычліўцаў, не гаварыць лішняга і не рабіць нічога, што магло б вас скампрантаваць. У пятніцу паспрабуйце выправіць свае памылкі, каб у выхадныя вам нішто не перашкодзіла спакойна адпачываць.

СКАНВОРД + СУДОКУ

Склаў Яўген ЛЯХАЎ.

Буйная прамісловая рыба	Шарсцяная тканіна з гладкім ворсам	Пераводны вэксаль	Перакладчыца	Тое, што і штабель	Паркавы атрыццён	Зімовы від спорту
Каштоўны рыбны прадукт	Тлен, прах, попель	Веласіпедысты	«Жаніца Фігар» (драматыур)	Гульня нахалат лапты	Музей-сядзіба І.Я. Рэпіна	Кожнае з трох асенніх святых
Парада зайцоў	Гатунак кафе	Песенка для дзіцяці	Мікастаруе мора ў Інданезіі	Судна для пераправы на другі бераг	Цяжка сякера лесураба	Т.зв. таксыльны банан
Лічбавая адзінка веду	Частка конскай вупражы	Народны нарт-спявак на Усходзе	Аповесць А.І. Купрына	Зброя для палавання на рыбу	Металічная ручка ў куфрыку	Спружына для падскоку
Смечч над сушай	Матаматычны выраз з доказам	Жытло рыбіны, барсука	Кідальны снарад у школе	Ранка ад змяі	Драціны для ўкалесах	

2	8	7	6		
7		3			2
5	3	9			
	7		9		
2					4
			5		3
			3	4	6
4	8			3	
	5	6	1		7

СУДОКУ. У квадраце 9×9 клетак размасціце лічбы ад 1 да 9 уключна такім чынам, каб у кожным радку, кожным слупку, у блоках 3×3 клеткі, абмежаваных тлустай лініяй, кожная лічба сустракалася толькі адзін раз, без паўтараў.

Складзіце сканворд і судоку.

21 студзеня 2012 г. ЗВЯЗДА

ЗЛОЕ КАХАННЕ...

НА 36-м годзе жыцця грамадзянін П. ужо пабачыў многае. За плячыма ён меў восем судзімасцяў, неаднаразова адбываў пакаранне ў месцах пазбаўлення волі і знаходзіўся на прафілактычным ўліку ў органах унутраных спраў. Асабістае жыццё ў П. таксама было досыць бурнае, высокімі маральнымі прынцыпамі ён не вылучаўся. Некалькі гадоў пражываў сумесна з жонкай і адначасова сустракаўся з палюбоўніцай, з-за якой і апынуўся на лаве пядсудных у дзв'яты раз...

Зімовым вечарам П. прыйшоў у госці да жанчыны, з якой сустракаўся ўпотаі ад жонкі. У яе на той момант знаходзіліся дома суседзі, з якімі яна распілава спіртное, і П. з задавальненнем далучыўся да кампаніі. Праз некалькі гадзін ён разам са сваёй пазісай выйшлі на вуліцу прагуляцца. Жанчына паскардзілася, што ў яе няма грошай, папрасіла дапамагчы ёй фінансавана. Аднак П. не спытаўся развітацца са сваімі зберажэннямі. Тады яна перайшла да расшчытых дзвярэй: заявіла, што расказа пра «цеснюя» стасункі яго жонцы.

Пачуўшы такое, П. ударыў жанчыну па твары, пасля нанёс яшчэ некалькі удараў... Калі жанчына ўжо упала на зямлю, ён не мог спыніцца і працягнуў яе збіваць. Потым зацягнуў яе дадому, паклаў на канапу, накрыв коўдрай і сшышоў. Ад атрыманых цялесных пашкоджанняў жанчына памерла.

Жонка П. усё ж даведалася пра здраду мужа. Адбылося гэта падчас судовога пасяджэння. Як паведаміла «Звяздзе» памочнік пракурора Градунян П. асуджаны да пакарання ў выглядзе 9 гадоў і 11 месяцаў пазбаўлення волі. Учасковы інспектар міліцыі, які не забяспечыў належную прафілактычную работу з мужчынам, прыцягнуты да дысцыплінарнай адназначы.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Складзіце сканворд і судоку.

Организация: ОАО «МИНСКИЙ ПРИБОРОСТРОИТЕЛЬНЫЙ ЗАВОД» (головной)

Учетный номер плательщика: УНП 100363840. Адрес: 220005, г. Минск, пр. Независимости, 58

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 января 2011 г.				
АКТИВ	Код строки	На начало года	На конец отчетного периода	
1	2	3	4	
I. ВНЕОБОРОТНЫЕ АКТИВЫ				
Основные средства:				
первоначальная стоимость	101	100 908	108 857	
амортизация	102	47 296	50 772	
остаточная стоимость	110	53 612	58 085	
Нематериальные активы:				
первоначальная стоимость	111	4	5	
амортизация	112	2	3	
остаточная стоимость	120	2	2	
Доходные вложения в материальные ценности:				
первоначальная стоимость	121	-	-	
амортизация	122	-	-	
остаточная стоимость	130	-	-	
Вложения во внеоборотные активы				
В том числе:	141	119	217	
незавершенное строительство	150	-	-	
Итого по разделу I	190	53 806	58 328	
II. ОБОРОТНЫЕ АКТИВЫ				
Завасы и затраты				
В том числе:	210	16 594	18 903	
сырье, материалы и другие аналогичные активы	211	9 209	10 504	
животные на выращивании и откорме	212	-	-	
затраты в незавершенном производстве и полупробукты	213	2 813	1 837	
расходы на реализацию	214	69	84	
готовая продукция и товары для реализации	215	1 877	1 860	
товары отгруженные	216	2 443	4 401	
выполненные этапы по незавершенным работам	217	-	-	
расходы будущих периодов	218	183	217	
прочие завасы и затраты	219	-	-	
Налоги по приобретенным товарам, работам, услугам	220	866	1 879	
Дебиторская задолженность (платежи по которой ожидаются более чем через 12 месяцев после отчетной даты)				
В том числе:	230	-	-	
покупателей и заказчиков	231	-	-	
прочая дебиторская задолженность	232	-	-	
Дебиторская задолженность (платежи по которой ожидаются в течение 12 месяцев после отчетной даты)				
В том числе:	240	4 039	2 886	
покупателей и заказчиков	241	15	26	
поставщиков и подрядчиков	242	3 389	2 185	
по налогам и сборам	243	20	318	
по расчетам с персоналом	244	20	6	
разных дебиторов	245	486	351	
прочая дебиторская задолженность	249	129	-	
Расчеты с учредителями	250	-	-	
В том числе:	251	-	-	
по вкладам в уставный фонд	252	-	-	
прочие	253	-	-	
Денежные средства				
В том числе:	260	94	1 403	
денежные средства на депозитных счетах	261	-	800	
Финансовые вложения	270	1 059	1 039	
Прочие оборотные активы	280	-	141	
ИТОГО по разделу II	290	22 652	26 251	
БАЛАНС (190+290)	480	76 458	84 579	
ПАССИВ				
Код строки	2	3	4	

Активы и обязательства, учитываемые за балансом				
1	Код строки	На начало года	На конец отчетного периода	
1	2	3	4	
Арендованные (в том числе полученные в пользование, лизинг)				
основные средства	001	-	-	
Товарно-материальные ценности, принятые на ответственное хранение				
Материалы, принятые в переработку	002	-	1	
Товары, принятые на комиссию	003	-	-	
Оборудование, принятое для монтажа	004	-	-	
Бланы строгой отчетности	005	-	-	
Списанная в убыток задолженность неплатежеспособных дебиторов	006	-	-	
Обеспечения обязательств и платежей полученные	007	-	-	
Обеспечения обязательств и платежей выданные	008	-	-	
Амортизационный фонд воспроизводства основных средств	009	3 487	4 059	
Основные средства, сданные в аренду (лизинг)	010	-	-	
Нематериальные активы, полученные в пользование	011	-	-	
Амортизационный фонд воспроизводства нематериальных активов	012	-	-	
Потери стоимости основных средств	013	27	27	
014	-	-	435	

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ с 1 января 2010 г. по 31 декабря 2010

Наименование показателей	Код строки	За отчетный период		За аналогичный период прошлого года
		2	3	
1	2	3	4	5
I. ДОХОДЫ И РАСХОДЫ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ				
Выручка от реализации товаров, продукции, работ, услуг	010	50 669	37 726	
Налоги и сборы, включаемые в выручку от реализации товаров, продукции, работ, услуг	011	2 644	2 574	
Выручка от реализации товаров, продукции, работ, услуг (за вычетом налогов и сборов, включаемых в выручку) (010-011)	020	48 025	35 152	
Справочно:				
Итого по строке 010 (сумма государственной поддержки (субсидий) на покрытие разницы в ценах и тарифах)	021	-	-	
Себестоимость реализованных товаров, продукции, работ, услуг	030	41 696	33 403	
Валовая прибыль (020-030)	040	6 329	1 749	
Управленческие расходы	050	-	-	
Расходы на реализацию	060	736	586	
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) от реализации товаров, продукции, работ, услуг (020-030-050-060)	070	5 593	1 163	
II. ОПЕРАЦИОННЫЕ ДОХОДЫ И РАСХОДЫ				
Операционные доходы	080	26 545	19 629	
Налоги и сборы, включаемые в операционные доходы	081	59	249	
Операционные доходы (за вычетом налогов и сборов, включаемых в операционные доходы) (080-081)	090	26 486	19 380	
В том числе:				
проценты к получению	091	-	-	
доходы от участия в создании (учредительстве) других организаций	092	1	-	
доходы от операций с активами	093	677	1 428	
прочие операционные доходы	099	25 808	17 952	
Операционные расходы	100	26 350	18 516	
В том числе:				
проценты к уплате	101	-	-	
расходы от операций с активами	102	449	469	
прочие операционные расходы	109	25 901	18 047	
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) от операционных доходов и расходов (090-100)	120	136	864	
III. ВНЕРЕАЛИЗАЦИОННЫЕ ДОХОДЫ И РАСХОДЫ				
Внеоперационные доходы	130	1 651	3 873	
Налоги и сборы, включаемые во внеоперационные доходы	131	-	214	
Внеоперационные доходы (за вычетом налогов и сборов, включаемых во внеоперационные доходы) (130-131)	140	1 651	3 659	
Внеоперационные расходы	150	4 357	3 923	
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) от внеоперационных доходов и расходов (140-150)	160	-2 706	-264	
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) (070+120+160)	200	3 023	1 763	
Расходы, не учитываемые при налогообложении	210	903	926	
Доходы, не учитываемые при налогообложении	220	26	1 103	
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) до налогообложения (200+210-220)	240	3 900	1 586	
Налог на прибыль	250	932	381	
Прочие налоги, сборы из прибыли	260	669	796	
Прочие расходы и платежи из прибыли	270	34	-	
ЧИСТАЯ ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) (200-250-260-270)	300	1 388	646	
Справочно (из строки 300):				
сумма предоставленной льготы по налогу на прибыль	310	-	-	
Прибыль (убыток) на акцию	320	940	356	
Количество прибыльных организаций / сумма прибыли	330	1/2165	1/646	
Количество убыточных организаций / сумма убытка	340	-	-	

РАСШИФ

Алімпіец

У ГАРАХ ДОБРА РАСКРЫВАЮЦА ЗДОЛЬНАСЦІ АРГАНІЗМА. ПЕРШ ЗА УСЁ МЫ ТРЭНІРУЕМ ТАК ЗВАНАЕ МАКСІМАЛЬНАЕ СПАЖЫВАННЕ КІСЛОРОДУ, КАБ У КАНЦЫ ДЫСТАНЦЫІ, КАЛІ ЎЖО, ЗДАЕЦЦА, НЯМА ЧЫМ ДЫХАЦЬ, ПРАЦЯГВАЦЬ ПЛЫСЦІ НА ВЫСОКАЙ ХУТКАСЦІ.

Сумесны праект газеты «Звязда», Нацыянальнага алімпійскага камітэта Рэспублікі Беларусь і Міністэрства спорту і турызму Рэспублікі Беларусь

Да Алімпійскіх гульняў у Лондане засталася 188 дзён. Беларускія спартсмены прыступілі да завяршальнага этапу падрыхтоўкі

У ЛОНДАНЕ ЗМОГУЦЬ ВЫСТУПАЦЬ СПАРТСМЕНЫ, ЗЛОУЛЕННЫЯ НА ўжыванні допінгу ў час ПАМІЖ АЛІМПІЙСКІМІ ГУЛЬНЯМІ. ГЭТА ВЯЛІКАЕ ПАСЛАБЛЕННЕ. ЗАТОЕ КАНТРОЛЬ НА САМОЙ АЛІМПІЯДЗЕ БУДЗЕ САМЫМ ЖОРСТКІМ.

ЛІЦЭНЗІ

На гэты час беларускімі атлетамі заваявана 105 алімпійскіх ліцэнзій у 18 відах спорту. Такім чынам, у Лондане Беларусь будзе прадстаўлена ў боксе (1 ліцэнзія), вольнай і жаночай барацьбе (3), грэка-рымскай барацьбе (3), веласпартыўнае спорце (4), спартыўнай гімнастыцы (2), мастацкай гімнастыцы (8), скачках на батuce (1), настольным тэнісе (2), кулявой стральбе (6), стэндавай стральбе (1), стральбе з лука (1), лёгкай атлетыцы (23), плаванні (6), парусным спорце (1), футболе (алімпійская зборная, 18 гульняў), сучасным пяцібор'і (1), цяжкай атлетыцы (8), вяславанні на байдарках і каное (11) і акадэмічным вяславанні (5).

Як паведаміў міністр спорту і турызму Алег Качан, плануецца, што нашы спартсмены змогуць заваяваць яшчэ 8-10 ліцэнзій. Працягваецца барацьба за пуццёкі ў лёгкай атлетыцы, парусным і конным спорце, боксе. Бліжэйшыя спаборніцтвы, дзе нашы атлеты змогуць памагчы за ліцэнзіі — еўрапейская кваліфікацыя па тэаквандо (27-29 студзеня, Казань, Расія), кубак свету па скачках у вадзі (20-26 лютага, Лондан, Вялікабрытанія), еўрапейскі адборачны турнір па боксе (14-22 красавіка, Стамбул, Турцыя). Увогуле ж змагацца за ліцэнзіі спартсмены будуць ледзь не да самага пачатку гульняў. Самымі апошнімі кваліфікацыйныя

«Задача заваявання ў Лондане 25 медалёў цалкам рэальная»

Алег КАЧАН, міністр спорту і турызму Беларусі: Сёлета, як і летась, на падрыхтоўку да Алімпійскіх гульняў у Лондане з бюджэту выдаткавана 75 мільярд рублёў. Як паведаміў Алег Качан, сама якая інвентару і экіпіроўкі. Прычым самыя неабходныя пакупкі былі зроблены ў мінулым годзе. Астатняе будзе закуплена ў першым квартале сёлета. Алег Качан падкрэсліў, што істотных праблем з фінансаваннем яго ведамства не адчувае. Перадлет і прахаванне спартыўных дэлегацый, а таксама і харчаванне — цалкам аплывае Міжнароднаму алімпійскаму камітэту. Толькі калі тэксці з атлету едзе на Гульні з асабістым трэнерам, які не уваходзіць у склад дэлегацыі, тады краіна аплывае яго прахаваннем. Дарэчы, рабочая група беларускіх спартыўных чыноўнікаў днём павыла ў Лондане і пазнаемлілася з умовамі размяшчэння нашай дэлегацыі на Алімпійскіх гульнях.

ФІНАНСАВАННЕ

Сёлета, як і летась, на падрыхтоўку да Алімпійскіх гульняў у Лондане з бюджэту выдаткавана 75 мільярд рублёў. Як паведаміў Алег Качан, сама якая інвентару і экіпіроўкі. Прычым самыя неабходныя пакупкі былі зроблены ў мінулым годзе. Астатняе будзе закуплена ў першым квартале сёлета. Алег Качан падкрэсліў, што істотных праблем з фінансаваннем яго ведамства не адчувае. Перадлет і прахаванне спартыўных дэлегацый, а таксама і харчаванне — цалкам аплывае Міжнароднаму алімпійскаму камітэту. Толькі калі тэксці з атлету едзе на Гульні з асабістым трэнерам, які не уваходзіць у склад дэлегацыі, тады краіна аплывае яго прахаваннем. Дарэчы, рабочая група беларускіх спартыўных чыноўнікаў днём павыла ў Лондане і пазнаемлілася з умовамі размяшчэння нашай дэлегацыі на Алімпійскіх гульнях.

АНТЫДОПІНГВАЯ КАНТРОЛЬ

На жонных Алімпійскіх гульнях дзейнічае свой збор правілаў па антыдопінгавым кантролі. У Лондане змогуць выступаць спартсмены,

ДЭБЮТ НА І ЮНАЦКІХ АЛІМПІЙСКІХ ГУЛЬНЯХ

Заўтра ў аўстрыйскім Інсбруку завяршаюцца І змяненні юнацкіх Алімпійскіх гульняў, якія адкрыліся 13 студзеня. У іх узяло ўдзел 1059 спартсменаў ва ўзросце ад 14 да 18 гадоў з 67 краін свету. Яны разыгралі 63 комплекты медалёў у 15 відах спорту.

Беларусь у Інсбруку прадставіла 16 спартсменаў у 8 відах спорту. Сярод іх біятлон, лыжныя гонкі, каныкабежны спорт, фігурнае катанне (танцы на лёдзе), скачкі з трампліна, гарналыжны спорт і хакей (наша зборная не трапіла на спаборніцтвы, але гэты від спорту прадстаўлены ў іншым відзе праграмы — конкурсе хакейнага майстэрства). На спаборніцтвах Беларусь заваявала адзін медаль. 15-гадова каныкабежац Раман Дубовік стаў сярэбраным прызёрам. Па выніках двух забягу на дыстанцыі 500 метраў беларус паказаў вынік 1 хвіліну 17,824 сек.

ЖУРНАЛІСЦКІ ПАКЛОН — АЛІМПІЙСКАМУ ІНСБРУКУ

ГЭТЫМІ днямі аўстрыйскі горад Інсбрук, які двойчы — у 1964 і 1976 гадах — становіўся гаспадаром зімовых Алімпійскіх гульняў, у вачах міжнароднай спартыўнай грамадскасці прадстаў у новай інакстасі. Тут праходзіць І зімовыя юнацкія Алімпійскія гульні, на якія з'ехаліся юнакі і дзяўчаты з усіх кантынентаў. Каларытны спаборніцтвам дадало мерапрыемства міжнароднага маштабу з удзелам прадстаўнікоў сусветных масмедыя. Тут прайшоў 75-ы кангрэс Міжнароднай асацыяцыі спартыўнай прэсы, у якім прынялі ўдзел дэлегаты са 104 краін свету. Дэлегацыя Беларусі асацыяцыі спартыўнай прэсы (БАСП) прадстаўлялі два чалавекі, сярод якіх і намеснік галоўнага рэдактара газеты «Звязда» Уладзімір Здановіч.

Сёлета свае прэзентацыі прадставілі Міжнародны алімпійскі камітэт, а таксама Лондан і Сочы — будучыя сталіцы алімпійскіх гульняў 2012 і 2014.

На журналісткім саміце адбылося ўручэнне прамі «Магунтасц спорту», якіх удастоіліся прыныцы Манакі і Ірданані, а таксама італьянскі велогончык-паралімпіец Фабрыцыя Манчын. Узнагарод «Сумленнага барацьбы» удастоіліся футбольны клуб «Барселона», кенійскі марафонца Джэту, футбольны арбітр з Францыі Патрыяк Тандала і капітан індыйскай зборнай па крыкце Сінг Дхоні.

Лепшыя спаборніцтвамі 2011 года, на думку журналістаў, прызнаны чэмпіянат свету па лёгкай атлетыцы ў паўднёваамерыканскім горадзе Тэту, дзе для прадстаўнікоў СМІ былі створаны максімальна камфортныя ўмовы для работы і адпачынку.

Цырымонія закрыцця 75-га кангрэса АІПС, які працягваўся 4 дні, таксама прайшла з удзелам высокіх гасцей. Журналісткае «гняздо» ў Інсбруку наведваў віцэ-прэм'ер урада Расіі Дзмітрый Козак, якому прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі спартыўнай прэсы Джані Мерло перадаў сцяг АІПС, бо месцам правядзення наступнага кангрэсу прызнаны горад Сочы.

Адкрываў кангрэс АІПС прэзідэнт Аўстрыі Хайнц Фішэр. Кампанію гэтай VIP-персоне на афіцыйнай сустрэчы склалі даволі высокія госці — князь Манак Альбер II і прыны Ірданані Фейсал Аль Хусейн. У праграме таксама значылася прас-канферэнцыя з алімпійскімі чэмпіёнамі лёгкаатлеткай Полай Рэдкліф і тэнісістам Ражэ Федэрэрам.

Яе згодны. Паспех каманды — агульні. Абсалютна ўсе гульцы сыгралі добра, мы змагаліся ў атацы і разумна сыгралі ў абароне. Я рад, што таксама змог дапамагчы. Мне заўсёды прыемна прыязджаць у зборную, я і раней казаў, што гэта вялікае задавальненне — правесці некалькі дзён з людзьмі, блізкімі па менталітэце. Так што і ў будучыні я гатовы прыязджаць і дапамагаць.

Сяргей РУТЭНКА: «Калі мяне называюць самым дарагім гандбалістам свету, я нагадаваю, што ў мяне ёсць больш значныя тытулы»

Беларускія гандбалісты нарэшце падарылі святу сваім бальшышчам — каманда ў плей-оф адборы на чэмпіянат свету-2013. Гэта стала магчымым дзякуючы перамозе ў эстакаві і вышаральным паядынкам над галоўным супернікам у групе — камандай Румыніі. 28:23 на карысць беларусаў — і пуццёка наша!

Капітан нашай зборнай Сяргей Рутэнка закінуў ужо да 44-й хвіліны 11 мячоў. Ён быў сапраўдным капітанам і не пакідаў плыццоўку, нягледзячы ні на стому, ні на асабліваю увагу і апеку супернікаў, ні на галоўнага трэнера, які настойліва прапанаваў яму адпачыць. Нарэшце заўзяты, які ў апошні час падвяргалі нашу зборную абструкцыі за невызначную гульні і адбыванне нумара, могуць уздыхнуць з палёгкай — менавіта такой гульні мы чакалі!

Мы патэлефанавалі нашаму найлепшаму гандбалісту і капітану зборнай Сяргею Рутэнку, які праводзіць гэты дні ў Мінску, атрымаўшы невядомы адпачынак у «Барселоне», і распыталі аб уражаннях ад выхаду ў плей-оф чэмпіянату свету.

— Сяргей, пасля яртаня ў зборную вы прадралі поспех нашаму гандболу, звязваючы яго з асобай Уладзіміра Канаплёва і развіццём федэрацыі. Атрымліваецца, што вашы прагнозы збываюцца...

— Не будзем спяшацца. Нам ёсць яшчэ да чаго імкнуцца і што выпраўляць. Але мы на правільным шляху.

— Паспех каманды ў вялікай ступені звязаны з вашым імем...

— Я не згодны. Паспех каманды — агульні. Абсалютна ўсе гульцы сыгралі добра, мы змагаліся ў атацы і разумна сыгралі ў абароне. Я рад, што таксама змог дапамагчы. Мне заўсёды прыемна прыязджаць у зборную, я і раней казаў, што гэта вялікае задавальненне — правесці некалькі дзён з людзьмі, блізкімі па менталітэце. Так што і ў будучыні я гатовы прыязджаць і дапамагаць.

— Зборная Румыніі — бадай, самыя нязручныя супернік, які мог дастацца нашай камандзе. Прызнаецеся, ацэрагаліся румыны?

— Безумоўна, мы рыхтаваліся і вельмі скурпулёзна падыходзілі да тактыкі. Мы іх не баяліся, хоць і разумелі, што супернік вельмі сур'ёзны. Быў хутэй не мандраж, а хваляванне. І я, шчыра кажучы, люблю, калі перад матчам ёсць такія адчуванні. Гэта перажыванне і непакоя трымаюць цябе перад гульні ў тонуе, дапамагаюць сканцэнтравана.

— Як капітан, што вы казалі хлопцам?

— Безумоўна, мы размаўлялі, але няхай гэта застанецца сакрэтам нашай каманды.

— Нічога асаблага. Абмяркоўвалі рабочыя моманты, Юрыі Асанольчыч тлумачыў, што нам трэба зрабіць для перамогі.

— Каманда будзе неяк матэрыяльна ўзнагароджана?

— Заахвочванне будзе толькі ад Мінспорта — поўная грашовая прэмія за вынік. Чагосыці звыш нам не прапанаваў.

— Як з хлопцамі адзначылі поспех?

— Адзначылі вельмі добра! Трэба сказаць, што хлопцы, якія не мічане, амаль адрэа пахалі дадому, бо ва ўсіх пэўна абавязкі перад клубамі. Наступны раз, калі будзем на зборы, магчыма, зладзім агульную вярчу. А пакуль пасядзелі толькі вузкім колам.

— Як праводзіце клубныя канікулы ў Мінску?

— Я прыхеаў разам з сям'ёй. Дачка не можа нарадавацца — даўно ёй не ўдавалася так доўга быць з татам. Вос зраз размаўляю з вамі і еду па лесе — уявіце, якая тут прыгажосць! Так што атрымлівае асалоду ад тых некалькіх дзён, якія ўдасца пабыць дома. Трэба вырашыць мнства спраў, якія сабраліся за гэты час, пакуль не быў у Мінску. І максімальна пабачыцца з блізкімі.

— У 2011-м вы ў чарговы раз выйгралі з «Барселонай» Лігу чэмпіёнаў і сталі п'яцразовым уладальнікам Кубкаў. Тэтул яшчэ не прыеў?

— Ні ў якім разе! Перамог хоццяя яшчэ і яшчэ.

— Самы дарагі гандбаліст свету і п'яцразовы ўладальнік Кубка чэмпіёнаў — якое азначэнне больш прывабнае?

— Безумоўна, другое! Заўсёды, калі журналісты называюць мяне самым дарагім гандбалістам свету, я нагадаваю, што ў мяне ёсць іншыя, больш значныя тытулы і дасягненні.

Аляксандра ГЕРАСІМЕНЯ, чэмпіёнка свету па плаванні:

«У ШАНХАІ СПАРТЫЎНАЯ ЗЛОСЦЬ ПРЫНЕСЛА МНЕ МЕДАЛЬ»

Летась лепшай спартсменкай Беларусі была прызнана плыўчыца Аляксандра Герасіменя. Дасягненні нашай «залатой рыбік» сапраўды ўражваюць. Першы ў кар'еры залаты медаль на чэмпіянаце свету, тры прызавыя месцы на студэнцкай Універсіядзе. Пра ўсе падводныя плыні мінулага сезона і перспектывы на алімпійскі год даведаліся ад самой Аляксандры.

ШАНХАЙСКІ СЮРПРЫЗ

— Як складалася падрыхтоўка да галоўнага старту сезона?

— Яна шмат у чым атрымалася эксперыментальнай. Я даўно хацела патрынавацца ў гарах, бо калісьці гэты вопыт стаючы адбіўся на маім выніках. І сёлета зборы перад спаборніцтвамі ў Шанхаі мы правалі менавіта на вышыні. У гарах добра раскрываюцца рэзервовыя здольнасці арганізма. Перш за ўсё мы трэніруем так званнае максімальнае спажыванне кіслароду, каб у канцы дыстанцыі, калі ўжо, здаецца, няма чым дыхаць, працягваць плысці на высокай хуткасці. У цэлым мне падабацца такі цыкл трэніровак, і я думаю, мы гутарым яго перад Алімпіядай у Лондане.

Як прайшла акліматызацыя ў Шанхаі?

— Гэта было сапраўды цяжка. Па-першае, змена часовай паясу. Для мяне як чалавека, які любіць паспаць, гэта было сур'ёзнае выпрабаванне (усміхаецца).

Раскажыце пра тактыку, якую выбралі для фінальнага заплыву на стаметроўцы?

— Вядома, што я спрытар, таму заўсёды стараюся хутка пачаць дыстанцыю, а закончыць ужо — як

— Наперадзе Алімпійскія гульні — важны старт у жыцці кожнага спартсмена. Як настроіваецца на гэтыя спаборніцтвы, якія мэты перад сабой ставіце?

— Насамрэч я пакуль ніяк не настроіваюся на Алімпіяду. Наперадзе мяне чакаюць яшчэ чатыры зборы і не адзін турнір. Ёсць прамежкавыя задачы, якія я павіна вырашыць. Таму сёння больш разумным мне здаецца не будаваць ніякіх планаў адносна Алімпійскіх гульняў.

ПРА ПАДАРОЖЖЫ, АДУКАЦЫЮ І ЭМОЦЫІ

— Тры краін, дзе атрымалася пабыць, дзе спадабалася больш за ўсё?

— Вельмі спадабалася ў Швейцарыі. Мы знаходзіліся ў невялікім горадзе, мабыць, нават у вёсцы. Гэтае месца запомнілася маленькімі двухпавярховымі дамкамі з разбяржымі каларытнымі аканцамі. І ўсё гэта на фоне цудоўных гор. Раніцай мы прачыналіся пад спеўныя і бой курантаў на гарадскіх вежах. Там вельмі спакойна і прыгожа, ідэальнае месца для адпачынку.

Пасля поспеху ў Шанхаі наколькі лятчы было выступаць на студэнцкай Універсіядзе ў Шаньчжэне?

— Для мяне Універсіада не столькі спаборніцтва, колькі свята. Гэта шмат сустрэч, новых знаёмстваў. Вядома, яе можна разглядаць як міні-рэпетыцыю Алімпіяды, але пры гэтым там адсутнічае жорсткае канкурэнцыя, барацьба за пуццёкі ў фінал. Няма нават паўфінальных заплываў: пасля адборачных — адразу фінал. Дыстанцыю даводзіцца плысці толькі два разы. Так што на Універсіядзе не толькі псіхалагічна, але і фізічна значна лягчэй, чым на чэмпіянаце свету. Нягледзячы на тры медалі, крывада, што і ў Шаньчжэне не атрымалася перамагчы на любімай дыстанцыі (на дыстанцыі 50 м на спіне Аляксандра заваяваў сярэбраны медаль. — Аўт.). Але гэта толькі прымушае мяне ў наступны раз яшчэ больш выкладвацца на дыстанцыі.

Зараз вы атрымліваеце эканамічную адукацыю. Не цяжка? Як вы ў школе спраўляліся з матэматыкай?

— Мне неяк казалі, што ў мяне лагічны склад розуму. Сапраўды, у школе ў мяне ніколі не было праблем з матэматыкай... калі я яе вучыла (усміхаецца). Але і з мовамі не адчувала цяжкасцяў. Стараўшая сястра яшчэ ў пачатковай школе растлумачыла мне ўсе часціны мовы, і мне гэтага хапіла, каб

«14 АЛІМПІЙСКІХ ЛІЦЭНЗІЙ — НЕ МЯЖА»

Пётр КІРЫЧЭНКА, намеснік старшыні Гомельскага аблвыканкама:

Толькі паўгода застаецца ў спартсменаў і трэнераў, каб падрыхтавацца да Алімпіяды 2012 года ў Лондане. 14 ліцэнзій ёсць зараз у прадстаўнікоў Гомельшчыны. Але ж пакуль застаюцца магчымасці, каб павялічыць сваё прадстаўніцтва на самых прэстыжных спаборніцтвах чатырохгоддзя. Пра тое, як ідзе падрыхтоўка да XXX Алімпійскіх гульняў і наогул пра развіццё спорту і фізкультуры ў Гомельскай вобласці мы гутарылі з намеснікам старшыні Гомельскага абласнога выканаўчага камітэта Пётрам КІРЫЧЭНКАМ.

Пётр Аляксеевіч, на апошніх летніх алімпіадах Гомельская вобласць была прадстаўлена 15 спартсменамі. У 2012-м, трэба меркаваць, нашых землякоў будзе не менш?

— На XXIX Алімпійскіх гульнях у Пекіне спартсменамі Гомельскай вобласці было заваявана 5 медалёў: Раманам Патрушчанкам (вяславанне на байдарках і каное) — залаты і бронзавы медалі, Артурам Лівінчэкам — залаты медаль, «серборо» ў лёгкаатлета Андрэя Краўчанкі (дзясцяборства). Бронзу прывезлі з Кітая Наталля Гелэх (акадэмічнае вяславанне) і Алеся Бабушчына (мастацкая гімнастыка). Зараз да XXX Алімпійскіх гульняў у Лондане рыхтуюцца 46 спартсменаў Гомельшчыны па 16 відах спорту.

Хто са спартсменаў Гомельскай вобласці ўжо атрымаў пуццёкі на галоўныя спаборніцтвы чатырохгоддзя?

— Пакуль што заваявана 14 ліцэнзій па 7 відах спорту: у грэка-рымскай барацьбе, веласпорце, вяславанні на байдарках і каное, вяславанні акадэмічным, стральбе з лука, футболе і дзюдо. Заваяванні ліцэнзій працягнуцца і сёлета.

Як вядзецца работа з перспектыўнымі спартсменамі?

— Прадпрыемствы і арганізацыі вобласці (сярод іх хацелася б вылучыць «Гомельаблдарбуд», Гомельскі філіял «Белтэлекам», «Беларуснафту», «Гомельаблгас») і іншыя абавязлі спонсорска дапамогу ў памеры 291 млн рублёў. Сродкі накіраваны на правядзенне навучна-трэніравальных збораў, выезды на міжнародныя спаборніцтвы, набыццё дарагой спартыўнай экіпіроўкі. За высокія спартыўныя вынікі, паказаныя на чэмпіянатах свету і Еўропы, летась выдзелены дзве кватэры ў Гомелі Вользе Панарынай (вяслапорт) і Цімафею Дзвінчанку (грэка-рымскае барацьба).

У вобласці адкрылася сучасная вяслярная база. Пётр Аляксеевіч, раскажыце пра гэтыя спартыўныя збудаванні і пра тры спартсменаў, якія дастойна прадстаўляюць рэспубліку і вобласць на самых прэстыжных міжнародных спаборніцтвах.

— У вобласці зладзены ў эксплуатацыю вяслярныя базы ў Гомелі, Мазыры, Жлобіне, Калінявічах. Удасканалі вяслярны канал і пабудавалі судзейскую вышыўку з элігам і трыбунамі на 250 месцаў у абласным цэнтры. 2 алімпійскія чэмпіёны, 5 заслужаных майстроў спорту Рэспублікі Беларусь, 14 майстроў спорту міжнароднага класа ўваходзяць у склад нацыянальнай каманды Рэспублікі Беларусь па вяславанні на байдарках і каное. Па выніках 2011 года нацыянальная каманда Беларусі заняла другое месца ў сусветным рэйтынгу, наступішы толькі зборнай камандзе Германіі. Летась чэмпіёнамі свету сталі: Дзмітрый Вайцішкін, Дзмітрый Рабчанка, Дзясні Гаража, чэмпіёнамі Еўропы — Святлана Тулупава, Павел Сідараў, Аляксандр Ермакоў. На чэмпіянаце свету, дарэчы, нашымі спартсменамі заваяваны пяць ліцэнзій на ўдзел у XXX Алімпійскіх

гульнях. Сёлета на еўрапейскім адборы ў Познані, які пройдзе ў маі, спадзёмся атрымаць ліцэнзіі яшчэ для трох спартсменаў.

— На Гомельшчыне сёння дастаткова спартыўных аб'ектаў, якія выкарыстоўваюць і спартсмены-прафесіяналы, і фізкультурнікі-аматары...

— Сёння ў Гомельскай вобласці працуе 98 спартыўных арганізацый, у тым ліку 87 спецыялізаваных навучна-спартыўных устаноў: гэтыя спартыўныя школы, 7 цэнтраў алімпійскага рэзерву, школа вышэйшага спартыўнага майстэрства, вышэйшая алімпійскага рэзерву, дзіцячы

юнацкі клубы фізичнага падрыхтоўкі. Да паслуг насельніцтва — 38 стадыёнаў, больш за 850 спартыўных залаў, 42 плавальныя басейны, 2 Лядовыя палатцы спорту, 3 спартыўныя трасы... І гэта далёка не ўсе ўстановы, дзе можна з карысцю для здароўя правесці час. Працягваецца будаўніцтва 50-метровых плавальнага басейна ў Гомелі (яго ўвод у эксплуатацыю запланаваны сёлета), фізкультурна-адраўленчага комплексу ў Мазыры, аб'ектаў фізкультурна-адраўленчага цэнтру ў Жлобіне, дзе таксама завяршаецца будаўніцтва лыжаролернай школы ў Гомелі і Брагіне. Пачаты падрыхтоўчыя работы на плыццоў пад будаўніцтва лядовай арэны на 500 месцаў у Светлагорску. Колькасць жыхароў вобласці, якія адстаמצына займаюцца фізичнаму культуры, за апошнія 6 гадоў вырасла на 37 тыс. чалавек і складала амаль 280 тысяч чалавек. Павялічылася колькасць платных груп па плаванні, адраўленчага зоркіцы. Адкрываецца новыя віды платных паслуг: папулярнасцю ў насельніцтва карыстаюцца масаж, б'ялдр, боўлінг, саўна, басейн, фітнес, заняткі па акаваэробіцы...

Цікава было б даведацца, Пётр Аляксеевіч, пра падрыхтоўку кадраў для работы ў вобласці фізичнаму культуры, спорту і турызму і іх дасягненні.

— У Гомельскай вобласці зараз працуе амаль 1500 трэнераў-выкладчыкаў, толькі летась галіна папоўнілася 40 маладымі спецыялістамі. Штогод па выніках работы вобласцкага дэпартаменту лепшых трэнераў Гомельскай вобласці. Летась лепшымі прызнаны: мазыраны Уладзімір Рыбак, Уладзімір Шантароў, Віталій Скрыгану, Генадзь Галіцкі, гамельчане Уладзімір Зацэпа, Віктар Байкоў, Іван Гардзеян, Ігар Пятрэнка, Сяргей Кузікаў, Сяргей Зімін. Дзяржаўныя ўзнагароды удастоены пяць чалавек: ганаровае званне «Заслужаны трэнер Рэспублікі Беларусь» прысвоена Уладзіміру Рыбаку, медалём «За працоўныя заслугі» ўзнагароджаны Тамара Гарановіч,

ГОМЕЛЬСКИЙ ГОРОДСКОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

22 февраля 2012 г. проводит открытый аукцион на право заключения договоров аренды земельных участков в г. Гомеле

№ лота	Адрес земельного участка: г. Гомель	Кадастровый номер участка	Площадь, га	Целевое назначение – строительство	Характеристика расположенных на участке инженерных коммуникаций, строений, сооружений, инженерно-технических условий. Инженерно-геологические условия будут определены на стадии производства проектно-изыскательских работ	Срок аренды, лет	Начальная стоимость, бел. рублей	Сумма задатка, бел. рублей	Затраты на подготовку документации, бел. рублей
1	ул. Малайчука, 26	340100000001005173	0,0417	для установки и эксплуатации сборно-разборной автомобильной мойки	Ограничения в использовании: охранная зона подземной кабельной линии электропередачи, охранная зона систем газоснабжения – 0,0112 га.	10	15 709 238	3 140 000	0
2	ул. 8-я Иногородняя, 11а	340100000003002535	0,0652	для установки и эксплуатации сборно-разборной автомобильной мойки	Ограничения в использовании: охранная зона подземной кабельной линии электропередачи, охранная зона подземной кабельной линии связи, охранная зона канализации – 0,0269 га.	10	22 807 308	4 560 000	0
3	ул. Черечская, 33а	340100000002003426	0,0032	для эксплуатации и обслуживания киоска		2	956 234	190 000	0
4	ул. Б. Царикова (район жилого дома № 20)	340100000003000838	0,0029	для содержания и обслуживания торгового киоска		3	1 289 863	257 000	0
5	пересечение ул. Каменицкова-Огородко	340100000002001054	0,0046	для содержания и обслуживания торгового киоска		3	2 226 594	445 000	0
6	ул. Оськина, в районе жилого дома № 26	340100000007005973	0,0012	для размещения киоска по ремонту обуви		5	518 063	103 000	2 447 864
7	ул. Ефремова	340100000003002521	0,2420	для размещения площадки для установки аттракционов	Ограничения в использовании: охранная зона канализации – 0,0004 га.	3	102 751 844	20 550 000	1 686 934
8	пересечение ул. Пролетарской и Ильининского слуска	340100000001005136	0,2150	для строительства и эксплуатации здания специализированного финансового назначения (банк), или здания специализированного здравоохранения и предоставления социальных услуг, или здания административно-хозяйственного назначения	Ограничения в использовании: водоохранная зона р. Сож – 0,1545 га, охранные зоны линии связи и радиодификации, сетей и сооружений канализации – 0,0069 га, охранные зоны сетей и сооружений канализации, водоснабжения – 0,0536 га. Условия: земляные работы на участке проводить с археологическим надзором. Строительство здания возводить не выше 2-х этажей.	50	678 047 227	67 804 000	1 908 400
9	микрорайон №104, позиция № 53	340100000007005908	0,1606	банно-оздоровительного комплекса	Ограничений в использовании нет.	50	125 770 851	25 154 000	1 680 408
10	в районе пляжа озера Любеньское	340100000006004465	0,0150	организация пункта проката	Ограничения в использовании: прибрежная полоса озера Любеньское.	5	2 928 796	585 000	1 128 782
11	ул. Ильича (район жилого дома № 89)	340100000007001825	0,0030	для эксплуатации и обслуживания павильона по оказанию бытовых услуг населению (фотослужба) и продаже сопутствующих товаров		3	1 355 035	270 000	0
12	район усадебной застройки Красный Маяк, площадка 445 по генплану	340100000008002619	0,1117	строительство и обслуживание здания специализированного розничной торговли с аптечным киоском	Ограничений в использовании нет.	50	48 962 309	9 790 000	1 383 032
13	ул. Свиридова в микрорайоне № 20а	340100000006004467	0,1953	магазина смешанной группы товаров	Ограничений в использовании нет.	50	240 530 986	48 105 000	1 698 906
14	ул. Лепешинского	340100000002004935	0,8224	для размещения производственной базы	Ограничения в использовании: охранная зона канализации, водопровода, теплотрассы – 0,2167 га. Участок свободен от застройки.	50	279 809 428	55 960 000	2 119 012
15	набережная р. Сож	340100000001004976	0,1531	для строительства площадки «Мини-гольфа»	Ограничения в использовании: охранная зона недвижимых материальных историко-культурных ценностей, прибрежная полоса р. Сож, зона санитарной охраны водных объектов, используемых для питьевого водоснабжения, охранная зона магистральных трубопроводов, охранная зона линий связи и радиодификации, охранная зона линий электропередачи – 0,1531 га.	5	34 198 052	6 830 000	1 569 190
16	позиция 54Б (по генплану второй очереди застройки микрорайона № 19)	340100000001004763	0,0713	здания специализированного для общественного питания	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети.	30	44 623 948	8 920 000	1 498 210
17	ул. Войсковая (бывшая территория воинской части)	340100000006004287	0,3330	здания специализированного складов	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети.	50	136 510 201	27 300 000	2 448 341
18	Речичское шоссе (в районе котельной и жилого дома № 27)	340100000006004172	0,0137	размещения павильона по оказанию услуг населению	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети. Ограничения в использовании: охранная зона канализации, теплотрассы, электрокабеля – 0,0048 га.	10	4 161 519	832 000	1 545 604
19	ул. Владимирова	340100000005005874	0,0176	под установку объекта сезонной мелкорозничной торговли и общественного питания	Ограничений в использовании нет.	3	2 347 955	469 000	1 310 890
20	пересечение ул. Ефремова – пр-та Космонавтов	340100000003002359	0,0024	установка рекламного светодиодного экрана	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети.	5	488 186	97 000	1 119 691
21	ул. Ильича, в районе кинотеатра «Мир»	340100000007005658	0,0015	установка рекламного светодиодного экрана	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети. Ограничение в использовании: охранная зона водопровода – 0,0010 га.	5	311 339	62 000	1 096 673
22	в районе производственного швейного объединения «Гомельчанка»	340100000007005659	0,0024	установка рекламного светодиодного экрана	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети. Ограничение в использовании: охранная зона кабеля связи, водопровода, канализации – 0,0024 га.	5	273 986	54 000	1 252 396
23	ул. Фрунзе	340100000001004695	0,0032	установка рекламного светодиодного экрана	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети. Ограничение в использовании: водоохранная зона р. Сож вне прибрежной полосы – 0,0024 га.	5	770 452	154 000	1 158 782
24	ул. Дорожная (в районе пешеходного моста)	340100000008001760	0,0790	павильона по оказанию услуг населению (резка стекла)	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети. Ограничения в использовании: охранная зона кабеля связи и водопровода – 0,0227 га.	5	15 084 681	3 000 000	923 705
25	ул. Текстильная	340100000003001800	0,6789	здания многофункционального назначения (станция техобслуживания, салон автомобильный, офисный центр, торговый центр с промышленной группой товаров)	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети. Ограничения в использовании: охранная зона подземной кабельной линии электропередачи – 0,1460 га; охранная зона водовода – 0,0310 га. Победителю аукциона выполнить технические условия по выноске КП и водовода.	30	375 030 402	75 000 000	581 818
26	ул. Мазурова	340100000001003288	2,7581	культурно-развлекательного оздоровительного центра «Аквапарк»	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети. Ограничения в использовании: охранная зона газопровода и водоохранная зона оз. Бурое Болото – 0,0811 га; водоохранная зона оз. Бурое Болото – 1,7335 га; прибрежная полоса оз. Бурое Болото – 0,9435 га.	30	1 215 491 893	121 549 000	2 441 250
27	микрорайон № 18	340100000001004833	0,8091	детского сада	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети. Участок ограничений в использовании не имеет.	50	892 177 857	89 217 000	1 779 404
28	в районе индивидуальной жилой застройки «Романовичи», участок 357 (по генплану)	340100000008002314	0,0882	строительство и обслуживание многоквартирного жилого дома	Подъезд будет осуществляться по существующей дорожной сети. Участок ограничений в использовании не имеет.	99	12 210 937	2 440 000	1 633 540

к землям сельскохозяйственного назначения не относятся

1. Организатор аукционных торгов – управление коммунальной собственности и приватизации горисполкома.
2. Объекты выставляются на аукционные торги в соответствии с Положением о порядке организации и проведения аукционов на право заключения договоров аренды земельных участков, утвержденном постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 г. № 462. Всем желающим предоставляется возможность предварительно ознакомиться с документами по каждому объекту в натуре.
3. Аукцион состоится 22 февраля 2012 г. в 15.00 в Гомельском городском исполнительном комитете по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 16, при наличии не менее двух участников на каждый лот.
4. К участию в аукционе допускаются лица, подавшие в комиссию следующие документы: заявление по установленной форме; документ, подтверждающий внесение суммы задатка в размере, указанном в извещении с отметкой банка, на р/с 3642402000239 в филиале 300 ГОУ ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Гомель, ул. Фрунзе, 6а, МФО 151501661; УНП 400251518 управление коммунальной собственности и приватизации горисполкома. Кроме того представляют:
4.1. представители или уполномоченные должностные лица юридических лиц Республики Беларусь – доверенность, выданную юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, копии документов, подтверждающих государственную регистрацию юридического лица без нотариального засвидетельствования, документ с указанием банковских реквизитов юридического лица;
4.2. индивидуальные предприниматели – копию свидетельства о государственной регистрации без нотариального засвидетельствования;

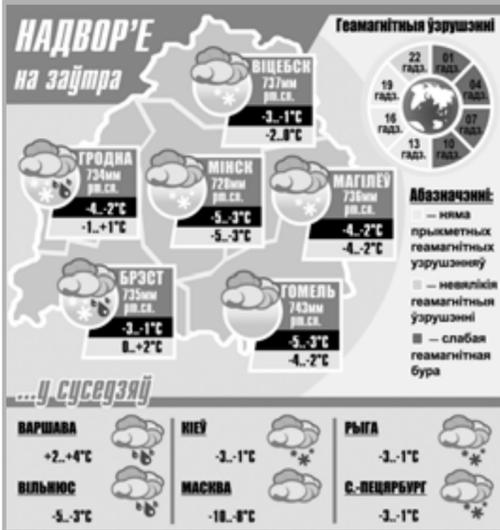
4.3. представители граждан или индивидуального предпринимателя – нотариально удостоверенную доверенность;
4.4. представители или уполномоченные должностные лица иностранного юридического лица – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписку из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена в течение года до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский (русский) язык, легализованные в установленном порядке доверенность или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык;
4.5. представители иностранного юридического лица или гражданина – легализованную в установленном порядке доверенность, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или другой кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский (русский) язык;
4.6. при подаче документов на участие в аукционе граждане, представители граждан, индивидуальных предпринимателей и юридических лиц, уполномоченные должностные лица юридических лиц предъявляют документ, удостоверяющий личность.

5. Кроме стоимости предмета аукциона и затрат на подготовку документации, победитель обязан возместить организатору торгов затраты на подготовку и проведение аукциона. Оплата стоимости предмета аукциона и возмещение расходов, связанных с проведением аукциона, подготовкой документации осуществляется в установленном порядке в течение 10 рабочих дней со дня утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона.
6. Гомельским городским исполнительным комитетом в установленном законодательством порядке может быть предоставлена рассрочка внесения оплаты стоимости предмета аукциона в соответствии с решением Гомельского городского исполнительного комитета от 04.02.2009 г. № 83 «Об утверждении Инструкции о порядке предоставления рассрочки по внесению платы за право заключения договоров аренды земельных участков или платы за земельные участки, предоставляемые в частную собственность».
7. Документы для участия в торгах принимаются по рабочим дням с 9.00 до 17.00 по 16 февраля 2012 г. включительно в управлении коммунальной собственности и приватизации горисполкома по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 21а, каб. № 4. Заключительная регистрация участников аукциона с 14.00 до 14.40 в день аукциона по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 21а, каб. № 4.
Лоты №№ 7–27 выставляются на аукцион повторно: извещения опубликованы в газете «Звязда» от 01.10.2011 г., 12.11.2011 г., 22.11.2011 г., 25.11.2011 г.
Контактные телефоны: 77 69 35; 77 67 27; факс: 77 48 85. Наш сайт – www.gorod.gomel.by

ИНФАРМБЮРО 7

21 студзеня 2012 г. ЗВЯЗДА

Сёння
Месяц
 Маладзік 23 студзеня.
 Месяц у сузор'і Казярога.
Імяніны
 Пр. Васілісы, Антона, Віктара, Георгія, Емяльяна, Ільі, Міхаіла, Рыгора, Сідара.
 К. Агнешкі, Інесы, Аўгуста, Людвіка, Яраслава.

21 студзеня

1818 год — нарадзіўся (Міціслаўскі павет) Адам Ганоры Кіркор, беларускі этнограф, гісторык, археолаг, публіцыст, выдавец. Член-кореспандэнт Імператарскага археалагічнага таварыства, член Рускага географічнага таварыства, Акадэміі навук у Кракаве. Вучыўся ў Магілёўскай і Віленскай гімназіях. У 1850-54 гадах — рэдактар «Памятныя кніжкі Віленскай губерні», у якой публікаваў свае працы па гісторыі і этнаграфіі Літвы і Беларусі. Праводзіў археалагічныя, этнаграфічныя, краязнаўчыя даследаванні ў Віленскай і Мінскай губернях, у Барысаўскім, Вілейскім, Віленскім, Лідскім, Мінскім, Навагрудскім, Ашмянскім паветах. Вывучыў больш за 1000 курганоў. З 1855 года — член Віленскай археалагічнай камісіі, захавальнік Віленскага музея старажытнасцяў, якому перадаў сваю калекцыю археалагічных знаходак. Запісаў узоры вусна-паэтычнай народнай творчасці, абряды, звычкі, гульні, танцы, народныя святы беларусаў. Аўтар даследаванняў «Рэшткі паганскіх звычаяў у Беларусі», «Аб этнаграфічнай мякка літоўскай і славянскай народнасцяў у Літве», «Этнаграфічны погляд на Віленскую губерню» і іншых. Памер у 1886 годзе.
1775 год — у Маскве на Балотнай плошчы пакараны Емяльян Іванавіч Пугачоў. Між тым, сялянская вайна не скончылася пасля разгрому галоўнага паўстанцкага войска, у Башкіры яшчэ актыўна дзейнічалі атрады Салавата Юлаева. Працягвалі змагацца сяляне Сярэдняга і Ніжняга Паволжя і цэнтральных губерняў. Сялянская вайна пацярпела паражэнне, непазбежнае для любога сцыйнага выступлення сялянства ў эпоху феадалізму, пры адсутнасці ясна ўсваяюмай прэгарыма барацьбы.
 У гэты ж дзень, але ў 1793 годзе, па пастанове рэвалюцыйнага суда, быў пакараны Людзвік XVI — яго абвінавачвалі ў змове супраць свабоды нацыі і супраць агульнай бяспекі дзяржавы.
«Перш за ўсё трэба асцерагацца, каб заіррасіць, сварка або якое-небудзь інае пацудзі не давялі нас да запальчывасці, бо слухная тая думка, што пацудзі шкодзяць разважанню».
 Сымон Будны (1530—1593), беларускі вучоны-філосаф, пісьменнік, публіцыст і кнігавыдавец, рэлігійны дзеяч.

ГОМЕЛЬСКИЙ ГОРОДСКОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

29 февраля 2012 г. проводит открытый аукцион по продаже земельных участков в г. Гомеле под индивидуальное жилищное строительство

№ лота	Адрес земельного участка: г. Гомель	Кадастровый номер участка	Площадь, га	Характеристика инженерных коммуникаций строений и сооружений, инженерно-геологических условий	Начальная цена, бел. рублей	Сумма задатка, бел. рублей	Затраты на подготовку документации, бел. рублей	Условия продажи объекта, целевое назначение	Порядок предварительного ознакомления с земельными участками
1	в районе индивидуальной жилой застройки «Хутор» участок № 9 (по генплану)	340100000007005975	0,0678		31 799 149	3 179 000	1 267 593		Ознакомиться с документацией можно по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 21а, Управление коммунальной собственности и приватизации горисполкома, кабинет № 4; по месту нахождения Участков
2	в районе индивидуальной жилой застройки «Хутор» участок № 40 (по генплану)	340100000007005977	0,0743		34 847 740	3 484 000	1 281 659		
3	в районе индивидуальной жилой застройки «Хутор» участок № 324 (по генплану)	340100000007005974	0,0952		67 956 521	6 795 000	1 248 756		
4	в районе индивидуальной жилой застройки «Хутор» участок № 328 (по генплану)	340100000007005978	0,0952		67 956 521	6 795 000	1 230 975		
5	в районе индивидуальной жилой застройки «Хутор» участок № 418 (по генплану)	340100000007005976	0,0915		65 315 354	6 531 000	1 250 968		
6	в районе индивидуальной жилой застройки «Хутор» участок № 75 (по генплану)	340100000007005529	0,0798	Ограничения в использовании: охранная зона линии электропередачи 10 кВ – 0,0161 га	37 819 454	3 781 000	0		
7	туп. Севастопольский, участок 1	340100000007005805	0,0792	Ограничения в использовании: водоохранная зона р. Сож вне прибрежной полосы – 0,0792 га	31 572 288	3 157 000	406 235		
8	туп. Севастопольский, участок 2	340100000007005806	0,0780	Ограничения в использовании: водоохранная зона р. Сож вне прибрежной полосы – 0,0780 га	31 093 920	3 109 000	393 260		

1. Организатор аукционных торгов – управление коммунальной собственности и приватизации горисполкома.
2. Объекты выставляются на аукционные торги в соответствии с Положением о порядке организации и проведения аукционов на право заключения договоров аренды земельных участков, утвержденном постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 г. № 462. Всем желающим предоставляется возможность предварительно ознакомиться с документами по каждому объекту в натуре.
3. Аукцион состоится 29 февраля 2012 г. в 15.00 в Гомельском городском исполнительном комитете по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 16, при наличии не менее двух участников на каждый лот.
4. К участию в аукционе допускаются граждане Республики Беларусь, негосударственные юридические лица Республики Беларусь подавшие в комиссию следующие документы: заявление по установленной форме; документ, подтверждающий внесение суммы задатка, в размере, указанном в извещении, с отметкой банка, на р/с 3642402000239 в филиале 300 ГОУ ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Гомель, ул. Фрунзе, 6а, МФО 151501661; УНП 400251518 управление коммунальной собственности и приватизации горисполкома. Кроме того:

4.1. гражданином – копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования;
4.2. представителем гражданина – нотариально удостоверенная доверенность;
4.3. представителем или уполномоченным должностным лицом негосударственного юридического лица Республики Беларусь – доверенность, выданную юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, копии документов, подтверждающих государственную регистрацию юридического лица без нотариального засвидетельствования, документ с указанием банковских реквизитов юридического лица;
4.4. при подаче документов на участие в аукционе граждане Республики Беларусь предъявляют паспорт гражданина Республики Беларусь, а представители граждан и юридических лиц, уполномоченные должностные лица юридических лиц – документ, удостоверяющий личность.
5. Кроме стоимости предмета аукциона и затрат на подготовку документации, победитель обязан возместить организатору аукциона затраты на подготовку и проведение аукциона. Оплата стоимости предмета аукциона и возмещение расходов, связанных с проведением аукциона, подготовкой

документации осуществляется в установленном порядке в течение 10 рабочих дней со дня утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона.
6. Гомельским городским исполнительным комитетом в установленном законодательством порядке может быть предоставлена рассрочка внесения оплаты стоимости предмета аукциона в соответствии с решением Гомельского городского исполнительного комитета от 04.02.2009 г. № 83 «Об утверждении Инструкции о порядке предоставления рассрочки по внесению платы за право заключения договоров аренды земельных участков или платы за земельные участки, предоставляемые в частную собственность».
7. Документы для участия в торгах принимаются по рабочим дням с 9.00 до 17.00 по 29 февраля 2012 г. включительно по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 21а, управление коммунальной собственности и приватизации горисполкома (каб. № 4). Заключительная регистрация участников аукциона с 14.00 до 14.40 в день аукциона по указанному выше адресу.
Примечание: лоты №№ 7, 8 выставляются на аукцион повторно. Аукц. извещение в газете «Звязда» от 11.10.2011 г.
КОНТАКТНЫЕ ТЕЛЕФОНЫ: 77 69 35; 77 67 27; факс: 77 48 85.
Информация размещена на сайте: www.qorod.gomel.by

Усімбінемся

На выхадных трэба зрабіць шмат важных спраў. І праўда, канана сама на сабе не паляжыць, кам'ютар сам у інтэрнэце не пасядзіць.
 У гасцронаме прадавец крычыць касыру:
 — Аня, прабі мужчыну печань!
 Жонка — мужу:
 — Вася, угадай, у якім вуху ў мяне звініць?
 — У левым.

— Правільна.
 — А што ты загадала?
 — Каб ты смецце вынес.
 Адна дзяўчынка ўсталала на вагі і яны разваліліся пад ёй. Таму яна так і не змагла вызначыць, тоўстая яна ці не.
 — Аднойчы я карміў нейкіх замежнікаў баршчом, і яны пыталіся, навошта рускія вараць салату...

ФЭН-ШУЙ ГАРАСКОП

НЯДЗЕЛЯ, 22 студзеня
 Сёння варта больш часу праводзіць дома, асабліва пасля наступлення цэмыры. Вы прынесце максімальную карысць, пабыўшы ў адзіноце.
ПАНЯДЗЕЛАК, 23 студзеня
 Неба пасылае вам выдатны грашовы поспех. Усе ранейшыя намаганні нарашце прыносяць плён.
АўТОРАК, 24 студзеня
 Калі сёння ў вас і паўстане праблема, то гэта будзе праблема выбару з мноства выдатных і нечаканых магчымасцяў.
СЕРАДА, 25 студзеня
 Паспех прыйдзе ва ўсе сферы вашага жыцця. Грашовы поспех, кар'ерны, поспех у чалавечы адносінах — проста райскі фэн-шуй Скарыстайцеся ж ім па максімуме.

У Мінгарвыканкаме не выключваюць магчымасці павышэння тарыфу за тэхнабслужбоўванне ліфтаў

На працягу месяца будзе разглядацца пытанне аб магчымасці павышэння тарыфу за тэхнічнае абслугоўванне ліфтаў для жыллёва-камунальных асоб. Аб гэтым паведамляюць на працягу года на сустрэчці з працоўным калектывам ААТ «Белліфт» старшыня Мінгарвыканкама Мікалай Ладуцька. Пра гэтым ён падкрэсліў, што да павышэння тарыфу за жыллёва-камунальныя паслугі, у тым ліку за абслугоўванне ліфтаў, трэба падыходзіць вельмі ўзважана.
 Кантактучы з Мікалаем Ладуцькам, работнікі ААТ «Белліфт», а таксама іх калегі з ААТ «Ліфтсэрвіс» адзначылі, што асноўны даход прадпрыемства — камунальныя адлічэнні жылёў. Аднак сёння тарыф за карыстанне ліфтам вельмі нізкі: 1 700 рублёў на чалавека ў месяц.
 «Мінск — Навіны».

КУДЫ КЛІЧА ПЕСНЯ

Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла прысвячае Рыгору Шырме незвычайны канцэрт, які адбудзецца 24 студзеня. Рыхтуе гэтую праграму адзін з дырыжораў капэлы Дамітры Хлявіч:

— Гэты канцэрт наогул незвычайны для нас. Мы нешта падобнае рабілі ў аграгарадках, у школах, а на гадоўнай сцэне пакажам упершыню. Гэта канцэрт-успамін. Я сам буду шмат распавядаць. Вышукваў у інтэрнэце, па бібліятэках матэрыялы пра Рыгора Шырму, якія не ўсім вядомыя. Калі я больш пра яго даведаўся, то ўбачыў, што яго жыццё нібыта падзелена на тры часткі. Першую я б вызначыў словамі рускага паэта Карнілава: «Человека ломает жизнь, что быт крепче он стал...» Рыгор Шырма неверагодным чынам усё складаныя жыццёвыя абставіны паралізаваў. Адзін красавіцкі факт: ён уступіў у Чырвоную Армію, калі яго зааралі са школы, дзе ён настаўнічаў. А вучні напісалі ліст Круаскай: «Вярніце нам Шырму!». Расійскі пісьменнік Гаўрыіл Траяпольскі, аказаваецца, быў навучнікам Шырмы, прызнаўся, што настаўнік быў святлом яго юнацтва. Шмат знайслова фактаў, якія я, пяцьдзесят гадоў пражыўшы, не ведаў. Не магу ўсе падаць у канцэрте, але нават пэсні будуць не гадоўнымі, а хутэй — фонам для фактаў, якія вельмі цікавыя.

— Вы звяртаецеся да фальклорнай спадчыны Шырмы пры падрыхтоўцы канцэрта?

— На самым пачатку прагучыць уверцюра з чатырох песьняў, якія таксама будуць перамяжоўвацца расповедам. Наша візітэўка — песьня «Зорка Венера» ў апрацоўцы Багатырова. Яна ў «Анталогіі» Шырмы ёсць. Мы свае канцэртныя заўбэды з яе пачынаем, і гэты не будзе выключэннем. Нам асабліва даспадобы дзве любовныя пэсні «Вярба кудравая» і «А ў лесе-лесе». Мы ў гэтай уверцюры будзем спяваць песьню, якую сам Рыгор Раманавіч паставіў эпіграфам да ўсяго свайго чароўнага збору беларускай пэсні: «Люблю наш край!» на словы Канстанціна Буіло. Вельмі цікавая песьня «Калія млына» — усё нібыта беларускае, але адчуваецца польскія інтанацыі, што падкрэслівае нашу культурную блізкасць. Беларускі і літоўскі кампазітар Канстанцін Галкаўскас зрабіў цудоўную апрацоўку на вельмі вядомай беларускай полькі. Яна таксама ўваходзіць у другі том «Анталогіі» Шырмы, і мы яе будзем выконваць.

Другую ўмоўную частку канцэрта я назваў бы «Чалавек на сваім месцы»: хор створаны, Беларусь з'яўдзілася, першыя поспехі першага прафесійнага беларускага хору. А трэцяя ўмоўная частка — «Настаўнік». Буду гаварыць пра тых людзей, якія з лёгкай рукі Шырмы выравалі ў высокі мастацкі свет. Гэта вядомы хормайстар Віктар Роўда, у памяць пра яго мы выканаем песьню «Вніз по матушке по Волге», якую ён з хору Свешніківа прывёз. А рускі раманс «Не брани меня, родная», які апрацаваў сябра і папчленік Шырмы Канстанцін Папалюк, прысвечаны яго памяці. Адзінчым працу сьвечняга кіраўніка харовай капэлы імя Шырмы Людміла Яфімавай...

— Ці ёсць у капэле фальклорныя, звычайныя і традыцыйныя Шырмы, звычайныя пэсні?

— У капэле — не. Гэта цяжкая праца, патрабуе шмат часу, вялікай дасведчанасці. Ніхто з нас не мае такіх магчымасцяў і здольнасцяў.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Жырандоля

ЗА ШЫРМАМ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

На стагоддзе, таму што ў 1912 годзе Шырма пачаў настаўнічаць. Але яшчэ дагэтуль, падчас навучанья ў Пружанях, юнак ішоў да простых людзей і з захапленнем слухаў пэсні. Тады, зусім маладым чалавекам, ён запісаў свой першы фальклорны матэрыял. І хоць больш заможныя аднагодкі кпілі з яго сялянскай бядноты, Рыгор сваё ведаў і сваё рабіў... Напэўна, гэта лёс.

Аднойчы я быў фалькларысткай. Калі вучылася на пачатковых курсах, то вельмі хацела атрымаць па беларускай мове добрую адзнаку: было б сорамна схапіць што-небудзь «здавальняючае», а выкладчык быў вельмі патрабавальны. Тады ж ён нас навучыў, як атрымаць бал у дадатак: трэба назіпаваць па вёсках песьню. У бліжэйшую нядзелю я паехала ў вёску да цёткай і патлумачыла ёй задачу. Тая здэвілася: «А чаго ж ты ў Марусі не спытала, яна ж усё ведае?..» Не адразу да мяне дайшло, што Маруська — гэта мая мама, Марыя Серафімаўна. Але яшчэ большым адкрыццём стала іншае: я не ўсё пра яе ведаю. Амаатарка Джо Дасэна (на той час), аказаваецца, умее спяваць палішчэцкія пэсні! На адным з вялікіх нядзельных вясельляў, дзе збіралася і не ўся радня, сёстры Серафімаўны так завалі сваю песьню, што спаняграмме Веркі Сярдзюкі прыйшлося фангачка: за іх спевамі усё пацямнела. Іх песьня пра каханне і шчасце аказалася мякчэйшай, таму што трывала сядзела ўнутры і гучала, нібыта спявае цэлы хор блізкіх людзей. На жаль, я так не ўмею. Запісаўшы цэлы шэраг цётчынчых песьняў і нават запамінаўшы некаторыя, дагэтуль не магу падтрымаць кампанію самайных артыстаў: боюся парушыць стройнасць — штучнасцю. Магчыма, гэта комплекс адлучанасці?..

І яшчэ. З мяне не кпілі. Мне не даводзілася адстойваць сваю праўду перад аднагодкамі, які Шырму. Мне не даводзілася змагацца за сваю мару і свярждаць права быць таленавітым, вучыцца іграць на скрыпцы насуперак абставінам, беднасці, магчымасцям самі. У аднозненне ад яго мне прапанавалі палюбіць скрыпку самай бацькі. Але іграць я з большай ахвотай зусім не тое, што хацелі яны. Хіба паланэз «Развітанне з радзімай» нас яднаў...

Мне, выгадаванай у БССР, больш зручальна быць ідэя інтэрнацыяналізму, чым «местачовай зашоранасці» (як нам казалі). Вось толькі адзін быў нюанс у маім шчаслівым дзяцістве: тыя самыя пэсні, якія часам прарываліся скрозь «Этот мир придуман не нами...» у кампаніях падчас бясед вельмі балючымі, сумнымі гукамі. Але для маіх блізкіх яны чамусьці здаваліся сімвалам свята.

Вось да такіх сітуацый вельмі пасуюць словы Рыгора Шырмы пра тое, што песьня — душа народа. Душу немагчыма забіць — яна ж не памірае. Але яе можна нейтралізаваць: замест адной мелодыі прапанаваць другую, адзін сям падмяніць іншым. І гэта так неўзабавна, нібыта нічога і не здарылася.

А Шырма ведаў, што так можа быць. Інакш чаму так старанна запісаў беларускія пэсні: быццам баяўся, што з часам могуць згубіцца, і дзе тады будзе жыць беларуская душа?

Варыянты былі некалькі нават тады — у 20-30-я гады мінулага стагоддзя. Але для чалавека, які шчыра верыць (так выхаваны), вялікім асабствам грахом было б адрачыся. Мог, і неаднойчы, і ў працэсі было б жыць. Калі б з Расіі, куды бы ўзаканаваны падчас Першай сусветнай вайны, не вярнуўся на радзіму. Калі б па вяртанні ў Заходнюю Беларусь атрымаў пашпарт — усё

толькі запісацца палякам трэба было, каб уладкавацца на працу, настаўнічаць.

Не, прынцыповы: лепш быць на лесараспрацоўках, але — беларусам...

«Жыццё ёсць жыццё, яно ў мяне адно, — сказала знаёмая дзяўчына. — Прынцыпы ні пры чым, проста чалавек шукае, дзе лепш». Яна знайшла. Мы выраслі ў адным горадзе, вучыліся па адных кніжках і хадзілі ў адзін хор. Спявалі песьню пра Алёшу, якая тады «хітом» была. Прыгожая песьня. Знаёмая яе часта ўгадвае — жыве цяпер у той краіне. Яшчэ адна — з таго ж хору — стала полькай. І пераехала, і пашпарт з грамадзянствам змяніла. Але часцей даводзіцца ездзіць у госці ў Расію. О, там шмат былых нашых. Але цяпер ужо разважаем з імі не пра тое, дзе лепш, а менавіта пра тое, дзе нашы. Нават без думак аб прычынах важна тое, дзе ты пачынаўся як асоба. А мы гадаваліся ў суседнім раёне з Шырмам. Адна зямля.

Прынцыповы «заходнікаў» у часы Шырмы аказалася шмат — за краты ішлі, у канцлагер. Кожны быў патрабным голасам у хору тых, хто не адракаўся. І ім Бог усё-такі дзякаваў. Віленская беларуская гімназія сёння лічыцца легендарнай навукальнай установай, дзе беларусы змаглі адстойваць сваю адметнасць. А гімназічны хор з задавальненнем выконваў народныя пэсні пад кіраўніцтвам свайго хормайстра Рыгора Шырмы. Цяпер здаецца неверагодным, што ў той палітычнай сітуацыі, калі Беларусь была падзелена і ніякіх відавочных надзей на змены не было, некаторыя асобы ўмудраліся адстойваць ідэю беларускай школы — і ім гэта ўдалася.

Як Рыгор Раманавіч. Ён быў гатовы да ўсяго, і нават у сумнавадомой віленскай турме Лукішкі пасядзеў не раз. Выходзіў — і зноў за сваё: беларускія школы адкрываліся, хору ствараліся, пэсні гучалі. Чалавек проста рабіў сваю справу, адчуваючы сабе ўсёго толькі часцінкай цэлага, якое было падзелена.

Беларусь і падзелі — гэта вялікая і не часовая. І калі былі часы яднання, у якія людю прагнуў згоды і міру, то на другую шалю прыпадаюць перыяды, моманты ці тэмы, якія беларусы ў нас прыродна як народ. Нібыта нейкая ў раз'яднанні схільнасць да культурных падзелаў рознага роду, а калі іх няма, то трэба прымудраць. Калі няма адзінства нават у сям'і, то няма сілы жыцця і выжываць. А калі народ не можа дбаць пра яднанне і самавыжыванне, то яго можа і не быць наогул... Але ў раз'яднанні культуры аднаго народа усё адно жыве ўнутраная прага да яднання — хоць бы дзеля самазахавання. Вось чаму мае землякі-заходнікі перамагалі і пераадрывалі усё. Была ў іх надзея на нейкую ахоўную сілу, якую могуць мець нават канкрэтныя людзі, якімі б слабыя яны ні здаваліся самі сабе. Інтэлігент, настаўнік, музыка, творчая тонкая натура — гэта усё пра Шырму.

Але ведаючы яго шлях — хто называе яго безабаронным? Асабліваць тых, хто імкнецца ствараць — музыку, чалавека, народ, краіну — у тым, што яны выдатна ведаюць: сіпкавацца можна менавіта тым, што адметнае, што табе належыць, у цябе пранікае і цябе ж памнажае. Тады і вайну пераможць можна, і аднавіць сілы. І пераследы з кратамі і дэпутатамі на Лубянцы вытрымаць — як Рыгор Раманавіч, які цудам быў уратаваны. Гэты цуд — Якуб Колас, які асабіста кінуўся вызваляць хормайстра: той — як беларус-заходнік — мог падавацца не надта надзейным савецкім чалавекам. Ды яшчэ з гэтымі сваімі пэснями папулярнасць здолелі набыць. Колас, верагодна, рызыкаваў, але ведаў, што робіць. Захоўваў душу.

«Песьня народа — гэта спраўдана чалавечая песьня. Народ адчувае у сабе вя-

лікую духоўную моц, ён шукае прастору сваім «пэсням і сілам». І дзеля таго, каб даць выхад гэтай сіле, каб у братніх сэрцах сярод цемры і бясцвэтага загарэліся новыя агні, каб паліліся крыніцаю новай будзёрыя думы, неабходна даць народу родную, па-мастацку апрацаваную песьню. Бо песьня злучае народ, яна ўсведамляе яго і дае сілы змагацца за лепшае заўтра», — словы Рыгора Шырмы.

Што ні кажыце, калі усё ведаць пра нашых славутацэў, то часам дзіву даешся, як яны ўсё ж заслужылі тое, што атрымалі ў ладзе дзяржаўнага прызнання: званы і народных, прэміі, доўгачасны. Рыгор Шырму ў Савецкай Беларусі быў асобай ушанаванай і аўтарытэтай. І нават пры гэтым дбаў пра фальклор — пісаў пра яго, выдаваў зборнікі. 2000 песьню ўласна. Усё-такі на баку руплівацэў-фалькларыстаў нбначная ахоўная сіла, якая ідзе ад народнай, — мудрасце, якая дазваляе заставацца сабой.

У Заходняй Беларусі за польскім часам узнік не адзін хор. І не адзін праславіўся. Не толькі ансамбль пэсні і танца, які з цягам часу вырас у Дзяржаўную акадэмічную харовую капэлу, якая сёння носіць імя Шырмы.

Нашы хоры спявалі нашы пэсні! Гэта была магучая дэманстрацыя аднасці людзей і думцы пра сябе як пра народ. Сто ці нават яшчэ п'яцьдзесят гадоў таму беларусам было вельмі важна.

Цяпер гэтай народу важна выжыць. Ён зноў падзелены на тых, хто выжывае для сябе, і тых, хто хоча выжыць як краіна. І нават калі краіна ўжо ёсць і нібыта можна разняволіцца і дбаць пра свае інтарэсы, знаходзяцца такія дзівакі, якія працягваюць казачку пра народ і яго культуру. Яны маюць рацыю: культуры ніколі не бывае зашмат. Але калі яе няма, то няма пра што і гаварыць.

У нас, дзякуй Богу, ёсць яшчэ фальклор, які можна дагэтуль запісаць, збіраць, вывучаць і спяваць, што робіць шматліка рупліўцы розных пакаленняў. Вельмі зручна мець такія спецыялісты, за якія можна схавацца і працай якіх час ад часу можна прыкрывацца для самазахавання; дык мы ж народ, калі ёсць спадчына! Ёсць яшчэ і спраўданыя носьбіты фальклору, для якіх свае пэсні — і форма зносіна са светам, з іншымі людзьмі, і лепшы сродак, чым «гармон радасці», і лекі, і магчымасць цудоўна бацьчыць, і нават падручнік, па якім можна вучыць дзяцей. У нас ёсць яшчэ народныя артысты, якія здольныя выкілаць захапленне ў самых прызірлівых спецыялістаў-музыкантаў. І ў нас хапае музыкаў, якія імкнучыся сфарміраваць моду на фальклорныя напрамкі ў музыцы, ладзяць канцэрты, запісваюць дыскі і з такім жа захапленнем, як даўня збірнікі фальклору, гатовыя распяваць пра яго асабліваць у розных рэгіёнах. Гэта цуд, які сам сабою нараджае думку, што Прыродзе, Сусвету ці Госпаду Богу вельмі хочацца, каб гісторыя беларусаў працягвалася ў часе. У нас ёсць слухачы народных песьняў, якія хадзяць на канцэрты і гавораць потым: «О, як шыкоўна!..» Але ж спяваць гэтыя пэсні ў жыцці, насіць іх у сэрцы, зацягнучы, калі смутак у душы, ці наадварот, радасць перапаўняе — трохі іншае. Гэта ўласна і ёсць жывое жыццё пэсні.

Рыгор Раманавіч Шырма папярэджаў, што песьню нельга штучна прымітывізаваць і разглядаць як музейны экспанат, шукаць у ёй экзотыку.

Таму спытаю найперш у сябе: у чым прычына таго, што багатая песенная спадчына з гэтымі сваімі пэснями папулярнасць здолелі набыць. Колас, верагодна, рызыкаваў, але ведаў, што робіць. Захоўваў душу.

«Песьня народа — гэта спраўдана чалавечая песьня. Народ адчувае у сабе вя-

МАЛЮНАК СЛОЎ

КІТАЙ СТАНОВІЦЦА БЛІЖЭЙ. І ПРАЗ МАСТАЦТВА — ТАКСАМА

Мастацтва спраўдзіць не мае межы. Мову мастацтва разумеюць усё. Дакладней, адчуваюць. Далёка і, на першы погляд, незразумелае мастацтва ўсходніх каліграфій адчуваюць і беларусы — яно робіць разнастайны снежны беларускі дні сваёй вытанчай экзатычнай атмасферай.

Больш за 100 узораў кітайскага жывапісу і каліграфіі можна пабачыць у сталінчым Палацы мастацтва. Выстава вядомых мастакоў і каліграфуў Цэнтральна-аінстытута каліграфіі і жывапісу Кітайскай Народнай Рэспублікі прысвечана 20-годдзю ўстанавлення дыпламатычных адносін паміж Беларуссю і Кітаем.

Сярод удзельнікаў дэлегацыі, якія прыехалі да нас з Кітая, — Ма Чжэншэн, дырэктар Цэнтральна-аінстытута каліграфіі і жывапісу і Музея ў вярхавін каліграфіі і гісторыі КНР, Ван Цзюньшань, намеснік дырэктара, Бай Чжэнцзы, У Ю і іншыя. У планах кітайскіх мастакоў, акрамя ўдзелу ў выставе каліграфіі, мноства іншых мерапрыемстваў на перспектыву, якія будуць уплываць на ўзаемныя міждзяржаўныя сувязі. Прычым, напэўна, не толькі культурныя. Вядома, што ў айчынных творчых ВНУ вучыцца шмат кітайскіх студэнтаў. А таму абсалютна заканамерна, што кітайскія мастакі працягваюць асаблівы інтарэс да Акадэміі мастацтваў Беларусі, Беларускага саюза мастакоў і Інстытута кітаязнаўства імя Канфуцыя БДУ.

Мастацтва каліграфіі існуе шмат тысячагоддзяў. І менавіта ва ўсходніх краінах яно атрымала найбольш самабытнае развіццё. У Японіі і Кітаі каліграфія вельмі істотна паўплывала на некаторыя стылі жывапісу. Таму яна шчыльна звязана з выяўленчым мастацтвам. Вядома нават, што ў Кітаі, дзе існуе абсалютна ўнікальнае ідэаграфічнае пісьмо, каліграфія стала першым тэатрызааваным відам выяўленчага мастацтва. Сучаснае кітайскае выяўленчае мастацтва — гэта кампліцыя розных мастацкіх практык і стыляў. Шрыфт спалучаецца з яркай малюніцасцю вобразу, а агульную карціну завяршае вытанчаная дасканалая тэхніка. Кітайскія мастакі заўжды былі вядомыя як выдатныя штуркары. Тыгра на паліванні альбо кветкі сакуры яны намалююць такімі адухоўленымі, што паміж штрыхоў тушы альбо акаварэў, здаецца, прасвечваюцца радкі вучэнняў Лао-цзы і Канфуцыя. Бацьчы, зусім не абавязкова ўмець чытаць па-кітайску, каб аразумець сутнасць. Кітайскія мастакі ўмеюць малюваць словы. А мы ўмеём чытаць паміж радкоў.

Усходняя культура наогул адрозніваецца ад іншых культур сільнасцю да сузірання. Магчыма, кітайскае мастацтва прынясе крыху больш гармоніі і дасканаласці нам, беларусам, людзям еўрапейскага, зусім іншага светабацання.

Вольга ЧАЙКОЎСКАЯ.

НАШЫ АНЁЛЫ

Такім чынам: 1-я прэмія — Алена Гануліч, апавяданне «Анёлы» (21 верасня 2011 г.).

2-ю прэмію вырашана не прысуджаць.

3-я прэмія — Міхась Зісюк, апавяданне «Рог» (19 лютага).

Спецыяльным дыпламам і памятным падарункам ад «Звязды» ўзнагароджваецца Алесь Каско за апавяданне «Ты жыў, Ганна?» (31 жніўня).

Усім нашым пераможцам мы зычым поспехаў і натхнення. І запрашаем іх на ўзнагароджанне, якое адбудзецца ў рэдакцыі ў чэрвень 2012 года ў 13-й гадзіне. Удакладніць інфармацыю можна па тэлефоне ў Мінску: 287 18 69, 287 19 19.

Вітаем вас, аўтары 2012-га! І нагадаем, што ў конкурсе апавяданняў «Звязды» ўдзельнічаюць тыя, хто свае творы піша па-беларуску: тыя, хто ўжо даўно заваяў пра сябе ў літаратуры, і тыя, хто толькі спрабуе. Творы трэба дасылчаць на адрас «Звязды» з паметкай «На конкурс» (як звычайнай, так і электроннай поштай).

Умовы: разглядаецца толькі адно (!) апавяданне ад кожнага ўдзельніка, памерам не большае за 5 машынапісных старонак (ці каля 10000 знакаў). Але гэта павінна быць апавяданне, якое нідзе дагэтуль не друкавалася. Вядучы конкурс выбірае лепшы творы для друку. Рэдакцыя пакідае за сабой права не рэагнэзаваць апавяданні.

Калі ласка, напішыце колькі слоў пра сябе: чым займаецеся, калі пачалі пісаць. Для налічэння аўтарскага ганару абавязкова рачы акцэраў без слоў распавалялі пра незвычайны, часам складаны і заўжды поўны творчага памкнення шлях Другога беларускага нацыянальнага тэатра. Выстава ў Віцебскім абласным краязнаўчым музеі засведчыла: тэатру патрэбны сваі музей.

Архіўст Таццяна Цяль павадала аб тым, што ўжо існуючы сабраўшы сямейныя фонды знакамітых коласаўцаў: Радзійоўскай, Маркінай, Каняпелі, Буркова, Шмакава. Яны таксама маглі б склаці добрую частку пастаяннага музейнай экспазіцыі.

Шмат цікавых матэрыялаў пра тэатр імя Якуба Коласа ўжо сабраны, яны гатовы для дэманстрацыі, застаецца толькі адно — знайсці для іх пастаянны прытулак...

Марына ПЯТРОВА.

КІНО Ў КАШУЛІ

Якога беларускага рэжысёра ставяць поруч з Лунгіным і Сакуравым?

Стаяў да іншых так, як хочаш, каб іншы ставілі да цябе, — сваю інтэрпрэтацыю аднаго з гадоўных гуманістычных жыццёвых прынцыпаў праставала Студыя ў імя святога Іаана Воіна ў новым мастацкім фільме «Прыпавесці-2» рэжысёра Віталія Любечкага.

Студыя ў імя св. пакуніка Іаана Воіна за 5 гадоў існавання заняла трынаццаць месцаў у кінематаграфічным жыцці Мінска і наогул Беларусі. Фільмы вытворчэсці гэтай студыі не раз прадстаўлялі нашу краіну на розных замежных кінафэстывалах. А фільм-папярэднік кінаанавіт «Прыпавесці-2», таксама зняты рэжысёрам Віталем Любечкім, удзельнічаў нават у італьянскім кінафэстывале Religion Today, пасля якога беларускага рэжысёра поруч з кінаславутацямі Паўлам Лунгіным і Аляксандрам Сакуравым запрасілі ў Ватыкан для ўдзелу ў міжнароднай канферэнцыі «Кіно і вера». Сялёта Віталь Любечкі ўжо з'ездзіў на XII міжнародны кінафэстываль у сталіцу Бангладэш Даку, дзе разам з Галінай Адамковіч прадставіў Беларусь у секцыі духоўнага кіно і паказаў не толькі першы фільм «Прыпавесці», але і працяг вясёлых павучальных гісторый ў паказаным праграме.

У «Прыпавесці-2» усё, бадай, знаёма: тыя жа акцёры і героі мы бачылі ў першай част-

цы фільма. Народны артыст Беларусі, вядучы артыст тэатра імя Горкага Аляксандр Ткачонок іграе старца, Міхал Есман выконвае ролю паслушніка, Алена Сідарава, за плячыма якой больш за 50 роляў на сцэне Купалаўскага тэатра, грае Марыю, акцёр Маладзёжнага тэатра Сяргей Навіцкі выконвае эпіздычную ролю бамжа. Сярод новых удзельнікаў праекта — Мікалай Рабчын, Наталія Воўкач, Міхал Багушэвіч, Максім Паніматачэны і браты з падвор'я Свята-Елісавецкага манастыра. Як і першая, другая частка прыпавесці складаецца з трох невялічкіх ненавязлівых-дыдактычных навел: «Лампадка», «Кашуля» і «Трое Вас — тры нас». Гэта звычайныя побытавыя гісторыі, расказаныя шчыра і з гумарам. Стылістыка фільма нагадвае тэлекасасіп «Ералаш» — вясела і сцільна аўтары расказваюць гісторыі па матывах духоўных павучанняў. Вёска, вясковая крама, мясцовая дошка аб'яў, простыя звычайныя людзі, падобныя на нас альбо нашых суседзяў, ствараюць атмасферу фільма. І робяць яе блізкай і даступнай кожнаму. А значыць, робяць даступнай і мараль, якая ёсць у кожнай з гісторыі.

Напрыклад, навела «Лампадка» распявае даду па паслушніка, які наракаў на вясковую чалавечка за тое, што той рэдка ўгадваў пра

Бога: толькі два разы на дзень — зранку і ўвечары. Чалавек той быў добры: дапамагаў манахам, добра выхоўваў сваіх дзяцей. Баюшка палічыў, што малады паслушнік несправядліва наракае на чалавека і вырашыў указаць яму на гэта. Ён папрасіў паслушніка пранесці праз усю вёску лампадку. Ты тады, каб ні агонь не патух, ні алей, што быў у лампадцы, не праліўся. Паслушнік так захапіўся гэтым «заданнем», так хваляваўся, каб не праліць алей ды не запусціць агонь, што пакуль абходзіў вёску, ні разу не ўгадваў пра Госпада.

— Вось як, ты з-за адной лампады пра Бога забыўся? А чалавек, на якога ты наракаеш, мае нашмат больш клопатаў і пра Госпада не забываецца, — гаворыць святар паслушніку.

Самы кароткі шлях да выратавання — не асуджаны. Такія мараль у навелы «Лампадка». Калі перакласці гэта на побытавую мову, то ніхто збоку ніколі не можа ведаць усё акалічнасцяў жыцця іншага чалавека. Што яму перашкоджае зрабіць так ці інакш, што спрыяе зрабіць гэтак... Таму заўжды трэба адказваць толькі за сябе, сачыць толькі за сабой, не абвінавачваць і не наракаць на суседа.

Навела «Кашуля» вучыць аддаваць апошнюю, што мае нястанку. І нават калі акажаць

што нястача была штучная і ў цябе забралі апошняе падманам, Бог не дасць цябе ў крыўду. Калі ёсць вера і ты адказваеш дабром на зло, Бог апране цябе ў кашулю, пашытую анёламі. Бо толькі дабро можа абязбрыць зло.

Альбо «Трое нас — тры нас» — вельмі красамоўная навела. Яна зракае праблему малітвы, нават праблему рэлігійнага фанатызму ў нейкай ступені. Есць людзі, якія ведаюць усё малітвы на памяць, але не могуць нічога сказаць Богу ад сэрца. З Богам трэба размаўляць шчыра, толькі тады цуд неабавязна — вучыць навела. Сіла малітвы не ў шматслоўнасці, а ў шчырасці.

У другіх «Прыпавесці» усё гарманічна. Адзіна, што засмучае ў гэтым кіно, дык тое, што ў ім замала нашага, нацыянальнага. Вядома, вера не мае нацыянальнасці. Яна ўніверсальная, базмежная, адзіная для кожнага. Але кіно — гэта ўсё-такі твор мастацтва. А вось якраз мастацтва мае нацыянальныя атрыбуты, самабытныя прыкметы менавіта той ці іншай культуры: асабліваць паводзін людзей, менталітэт, характар, мову. У фільме «Прыпавесці-2», зрэшты, як і ў першай частцы серыі павучальных навел, усё самабытна невялікае, і асяродак нагадвае нейкую ўніверсальную